

Musiikin vaikutuksia yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa

Jonna Ahola

Fanny Ekola

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2024

Sosionomi tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomin tutkinto-ohjelma

AHOLA, JONNA & EKOLA, FANNY:
Musiikin vaikutuksia yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa

Opinnäytetyö 70 sivua, joista liitteitä 11 sivua
Huhtikuu 2024

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Kaustisen musiikkilukion kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten musiikki vaikuttaa yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa. Lisäksi tutkittiin yleisesti Kaustisen musiikkilukion yhteisöllisyyttä sekä kartoitettiin kehityskohteita. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys pohjautui yhteisöllisyyden käsitteeseen ja musiikin vaikutuksiin.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, jossa oli mukana muutamia laadullisia osia kyselyn avoimien kysymyksien kautta. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselyllä, joka välitettiin opiskelijoille pääsääntöisesti Wilma-viestillä. Kyselyyn vastasi 69 opiskelijaa. Määrällinen aineisto analysoitiin Excelillä ja SPSS-ohjelmistolla. Avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisesti.

Tuloksista nousi esiin, että suurin osa opiskelijoista koki yhteisöllisyyden olevan hyvä. Yhteisöllisyyden kokemuksesta oli kuitenkin nähtävillä vaihtelua vuosikursseittain. Tulosten mukaan on mahdollista, että mitä kauemmin opiskelija on opiskellut musiikkilukiossa, sitä kriittisempi asenne yhteisöllisyyttä kohtaan on. Musiikin koettiin vaikuttavan yhteisöllisyyteen esimerkiksi helpottamalla tutustumista muihin yhteisön jäseniin. Bändikonserttien koettiin lisäävän yhteisöllisyyttä ja musiikin koettiin yhdistävän yhteisön jäseniä vahvasti. Suurin osa opiskelijoista oli tyytyväisiä lukion tarjoamaan yhteisölliseen toimintaan. Opiskelijat toivoivat kuitenkin lisää bändikonsertteja ja yhteissoittoa. Tulokset toivat ilmi myös halukkuuden muuhun yhteisölliseen tekemiseen, esimerkiksi yhdessä liikkumiseen.

Johtopäätöksenä voidaan todeta musiikin vaikuttavan positiivisesti Kaustisen musiikkilukion yhteisöllisyyteen. Musiikki koettiin suurimmaksi yhdistäväksi tekijäksi yhteisön jäsenten välillä. Musiikkiin liittyvät tapahtumat koettiin hetkinä, jolloin yhteisön jäsenet kokivat vahvaa yhteishenkeä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Keskeisenä kehitysideana on lisätä esiintymismahdollisuuksia, jolloin jokainen halukas pääsisi esiintymään ja esille yhteisössä. Samalla yhteenkuuluvuuden tunnetta saataisiin entisestään lisättyä. Yhteisön yhteistoimintaa voitaisiin kehittää myös yhteisillä liikuntahetkillä ja lautapeli-illoilla.

Asiasanat: yhteisöllisyys, yhteisö, musiikkilukio, musiikki

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

AHOLA, JONNA & EKOLA, FANNY:

The Impacts of Music on a Sense of Community in a High School Specialized to Music

Bachelor's thesis 70 pages, appendices 11 pages
April 2024

This study was conducted in cooperation with Kaustinen College of Music. The purpose of this thesis was to find out whether music has an impact on the sense of community. The aim was also to study generally the sense of community at Kaustinen College of Music and to find development targets.

The study was quantitative in nature, but qualitative methods were applied in open questions. The data were collected using a digital survey from 69 students. A 41 % response rate was achieved. The answers for closed questions were illustrated using descriptive statistics and the open questions were analyzed by means of content analysis.

The result revealed that the sense of community was strong among the students in Kaustinen College of Music. Most of the respondents felt that they can trust other students and they can feel safe in the community.

It was found that music can impact the sense of community. Students felt that it is easier to get to know to other community members with music. Band concerts increased the sense of community and music was felt to strongly unite community members.

Key words: sense of community, community, music, college of music

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	YHTEISÖT JA YHTEISÖLLISYYS.....	7
	2.1 Yhteisön ja yhteisöllisyyden määrittelyä	7
	2.2 Yhteisöllisyys koulumaailmassa	11
3	MUSIIKKI JA YHTEISÖLLISYYS	15
	3.1 Musiikin vaikutuksia	15
	3.2 Musiikki ja nuoruus.....	19
	3.3 Aiemmat tutkimukset.....	21
	3.4 Yhteenveto	22
4	OPINÄYTETYÖN TOTEUTUS	24
	4.1 Kaustisen musiikkilukio	24
	4.2 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	25
	4.3 Menetelmät ja toteutus	26
	4.4 Aineiston analysointi	29
	4.5 Vastaajien taustatietoa	31
5	TULOKSET	34
	5.1 Yhteisöllisyyden toteutuminen.....	34
	5.2 Musiikin vaikutuksia yhteisöllisyyteen	40
	5.3 Yhteisöllisyyden kehittäminen	46
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	51
7	POHDINTA	61
	7.1 Eettisyys ja luotettavuus.....	61
	7.2 Opinnäytetyön prosessi ja jatkotutkimus	64
	LÄHTEET	66
	LIITTEET	71
	Liite 1. Kyselylomake	71
	Liite 2. Tutkimustiedote	79

1 JOHDANTO

Elämän aikana kuulutaan moniin erilaisiin yhteisöihin. Yhteisöjen tehtävänä on luoda jäsenilleen yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys antaa yhteisön jäsenille osallisuutta, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja auttaa saavuttamaan tavoitteita tai päämääriä elämässä. Yhteisöllisyyden puute koetaan juuritekijänä ihmisten pahoinvointiin (Repo 2010, 3). Yhteisöt luovat jäsenilleen sosiaalista turvaa, joka yhteisöllisyyden vähenemisen kautta näyttäytyy lisääntyvänä tarpeena sosiaalihuoltoon, terveydenhoitoon sekä kasvatus- ja koulutusjärjestelmään (Aro 2011, 49).

Viimeisimpään nuorisobarometriin perustuen Valtion nuorisoneuvosto (n.d.) on antanut politiikkasuosituksia, jotka korostavat nuorten yhteisöllisyyteen panostamista. Nuorisobarometri on vuosittainen tutkimus 15–29-vuotiaille, jossa tutkitaan nuorten arvoja ja asenteita. Nuoret kokivat ystävien ja perheen auttavan parhaiten vaikeista elämäntilanteista selviytymiseen. Kuitenkin tutkimuksessa oli tullut ilmi, että nuoret näkevät ystäviään selvästi vähemmän kuin vuonna 2015. Nuoret kaipaavat yhteisöllisyyttä ja kuuluvuuden tunteita. (Valtion nuorisoneuvosto n.d.)

Yhteisöllisyys alkaa jo syntymän jälkeen omassa perheyhteisössä. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen myötä osallistutaan suurempiin yhteisöihin. Yhteisöllisyys kouluissa on tärkeä, sillä se vähentää yksinäisyyttä ja antaa mahdollisuuden kuulua johonkin (Koulukino 2023; Kiilakoski 2012, 34). Myös harrastukset luovat näitä molempia. Harrastamisen mallia on kehitetty Suomessa ja tavoitteena on taata maksuton ja mieluisin harrastus jokaiselle nuorelle (Harrastamisen Suomen malli n.d.).

Musiikkiharrastukset johdattavat sosiaalisiin tilanteisiin, sillä musiikkia soitetaan ja koetaan usein yhdessä. Musiikkiin liittyvä tekeminen luo kokemuksia esimerkiksi onnistumisen tunteita ja vahvoja tunne-elämyksiä (Koulujen musiikinopettajat 2018). Musiikki lisää myös osallisuutta yhdessä olon myötä (Opetushallitus n.d.). Musiikin tuo ihmisiä yhteen, jolla voitaisiin yhteisöissä lisätä yhteisöllisyyttä yhteisen tekemisen kautta.

Suomessa on toistakymmentä musiikin erikoistehtävän saanutta lukiota. Erikoislukioissa puhutaan usein olevan hyvä yhteisöllisyys ja esimerkiksi ulkopuolisuuden tunteita koetaan olevan vähemmän (Erikoislukiot n.d.). Halusimme tutkia, miten musiikkilukioissa erikoistehtävän roolissa oleva musiikki vaikuttaa yhteisöllisyyteen vai johtuuko yleisesti hyvänä pidetty yhteisöllisyys jotain muusta tekijästä. Idea aiheeseen syntyi toisen tekijän omien musiikkilukio kokemusten pohjalta.

Opinnäytetyömme aiheeksi valitsimme musiikin vaikutuksia yhteisöllisyyteen musiikkilukioissa. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen näkyy Kaustisen musiikkilukiossa. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää Kaustisen musiikkilukion käynnissä olevaan hankkeeseen, missä he kirjoittavat musiikkilukioiden osaamista käsikirjamuotoon. Pyrimme löytämään hyödyllistä tietoa Kaustisen musiikkilukion henkilökunnalle lukion yhteisöllisyydestä. Tietoa voitaisiin hyödyntää yhteisöllisen toiminnan kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen. Tutkimuksen tavoitteena on löytää perusteluja musiikin käyttämiselle yhteisöllisyyden kehittämiseksi muissakin yhteisöissä. Toteutamme opinnäytetyön aineistonkeruun Kaustisen musiikkilukion opiskelijoille. Musiikkilukiossa on myös yleislinja, jolloin saamme kuuluviin myös musiikkilukiossa normaalilukiota käyvien ääntä.

2 YHTEISÖT JA YHTEISÖLLISYYS

2.1 Yhteisön ja yhteisöllisyyden määrittelyä

Lisääntynyt individualismi on herättänyt ajatuksia yhteisöllisyydestä ja yhteisöistä, jotka toimivat turvallisuuden ja kuulumisen lähteinä yhä epävarmemmaksi muuttuvassa maailmassa. Unohtunutta yhteisöllisyyttä on alettu arvostamaan ja elvyttämään globalisaation ja individualismin vallatessa. (Delanty 2003, 1.) Yhteisöt ja yhteisöllisyys on koettu kautta aikojen positiivisena ilmiönä (Saari 2011, 293). Yhteisö on sosiologian yksi epämääräisimmistä ja vaikeimmista määritelmistä (Day 2006, 1). Silti yhteisön käsitteelle on saatu tehtyä selittäviä määritelmiä. Sanna Rynänen (2009, 11) mukaan yhteisöksi ymmärretään joukko ihmisiä, joita yhdistää tietty paikka tai ympäristö sekä samankaltainen tilanne tai yhteiset intressit, jotka luovat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kalliokosken (2020, 11) mukaan yhteisöissä ihmisillä on keskinäinen yhteys tai jotakin yhteistä. Yhteisö voi olla hyvin laaja ja tarkoittaa koko ihmiskuntaa tai sitten muutaman ihmisen muodostamaa joukkiota (Lehtonen 2020). Yhteisöksi voi muodostua esimerkiksi perhe, kaveriporukka, asuinalue tai koulun opiskelijat. Automaattisesti ei voida olettaa esimerkiksi jokaista koulua tai asuinalueita yhteisöksi, koska yhteisön käsitteeseen liitetään yhteenkuuluvuuden kokemus. (Rynänen 2009, 11.)

Yhteisö luo pohjaa yhteisöllisyydelle ja antaa sille konkreettisen puolen, jonka perustana on kuulumisen johonkin. Yhteisöllisyys on yhteisöä abstraktimpi ilmiö, joka voidaan käsittää tavoitteena tai ideana. (Kalliokoski 2020, 11.) Yhteisöllisyys edellyttää aina yhteisön olemassaoloa, mutta yhteisö ei aina sisällä yhteisöllisyyttä (Kainulainen 2014, 21). Alun perin yhteisöllisyydellä on tarkoitettu ihmisten luonnollista yhteenliittymistä, jonka avulla he pystyvät selviytymään arjesta. Aiemmin yhteisöjen määräysvalta siihen kuuluvien yksilöiden elämään oli suurempi. Huolenpito ja määräysvalta ovat vähentyneet yhteisöissä yhteiskunnan kehityksen seurauksena. (Kopakkala 2005, 30–31.) Suomalainen kulttuuri mielletään usein yksilökeskeiseksi kulttuuriksi, jossa korostetaan yksilön omaa vastuuta ja arvostetaan vapautta tehdä omia valintoja enemmän kuin yhteisöllisissä kulttuureissa (Kalliokoski 2020, 35). Kuitenkaan yhteisöjen merkitys yksilöille ei ole vähentynyt ja yhteisöt ovat edelleen tärkeässä roolissa siinä, että yksilö voi

tuntea arvostusta kokeakseen elämänsä merkitykselliseksi (Kopakkala 2005, 30–31).

Yhteisöllisyys on yhteenkuuluvuuden tunnetta, johon liittyy luottamusta, turvaa ja merkityksellisyyttä. Yhteisöllisyys on tunnetta siitä, että kuuluu johonkin ja voi tulla kyseisessä joukossa nähdyksi ja kuulluksi. (Kytömäki n.d.) Yhteenkuuluvuuden kokemus on yhteisöjen ylläpitävä tekijä (Kopakkala 2005, 31). Osallisuus ja yhteisön jäsenien yhdessä tekeminen vahvistaa yhteisöä ja siinä syntyvää yhteisöllisyyttä (Opetushallitus n.d.). Yhteisöllisyydessä tärkeää on, että jokainen yksilöllisesti ja kollektiivisesti tuntee voivansa vaikuttaa ympäristöönsä ja muihin ihmisiin. Yhteisöllisyyden tunne syntyy jaetuista kokemuksista ja yhteisestä historiasta. (Chavis & Kien 2015.) Yhteisöllisyyden käänköpuolena voi joskus olla myös yksilöiden vapauden rajautuminen. Silloin yksilöt voivat joutua venymään omilla tavoitteissaan yhteisön etujen vuoksi. (Repo 2010, 196.)

Yhteisöllisyyteen liittyy joukko ihmissuhteita. Ihmiset muodostavat yhteisöjä vastakseen yhteisiin tarpeisiin ja tavoitteisiin. (Chavis & Kien 2015.) Yhteisöt onkin luotu yhteistoimintaan ryhtymisen vuoksi, jolla voidaan parantaa yhteisön jäsenien ehtoja (Lehtonen 2020). Yhteisöissä jäsenten määrällä ei määrittelemisen kannalta ole merkitystä. Yhteisön ja ryhmän erottaa siitä, että ryhmät ovat selkeästi pieniä ja tiiviitä ihmisten yhteenliittymiä. (Kalliokoski 2020, 11.) Yhteisöön kuulumisen mahdollisuus on todettu olevan tärkein yhteisöjen ja ryhmien ominaisuus (Saari 2011, 293). Yhteisöön kuulumisessa tärkeää on toisten kohtaaminen, osallisuus ja merkityksellisyyden tunne (Kytömäki n.d.). Yhteisöt ja yhteisöllisyys tuovat turvaa elämään yhteenkuuluvuuden tunteen kautta (Saari 2011, 293).

Yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu, kun yhteisön jäsenet pääsevät konkreettisesti toimimaan yhdessä. Yksilö voi kuulua yhteisöön ja se voi olla hänelle tärkeä, vaikka yksilö ei osallistuisikaan aktiivisesti yhteisön toimintaan. (Kopakkala 2005, 31.) Yhteisön jäsenten perushyvien on oltava kunnossa, jotta yhteisöllisyyttä voidaan saada aikaan (Kalliokoski 2020, 195). Yleensä yhteisön toiminnan tärkeys, yhteisön jäsenten merkitys ja oma osallistuminen vaikuttavat siihen, kuinka syvän kokemuksen pystyy rakentamaan yhteisöön kuulumisesta (Kopakkala 2005, 31).

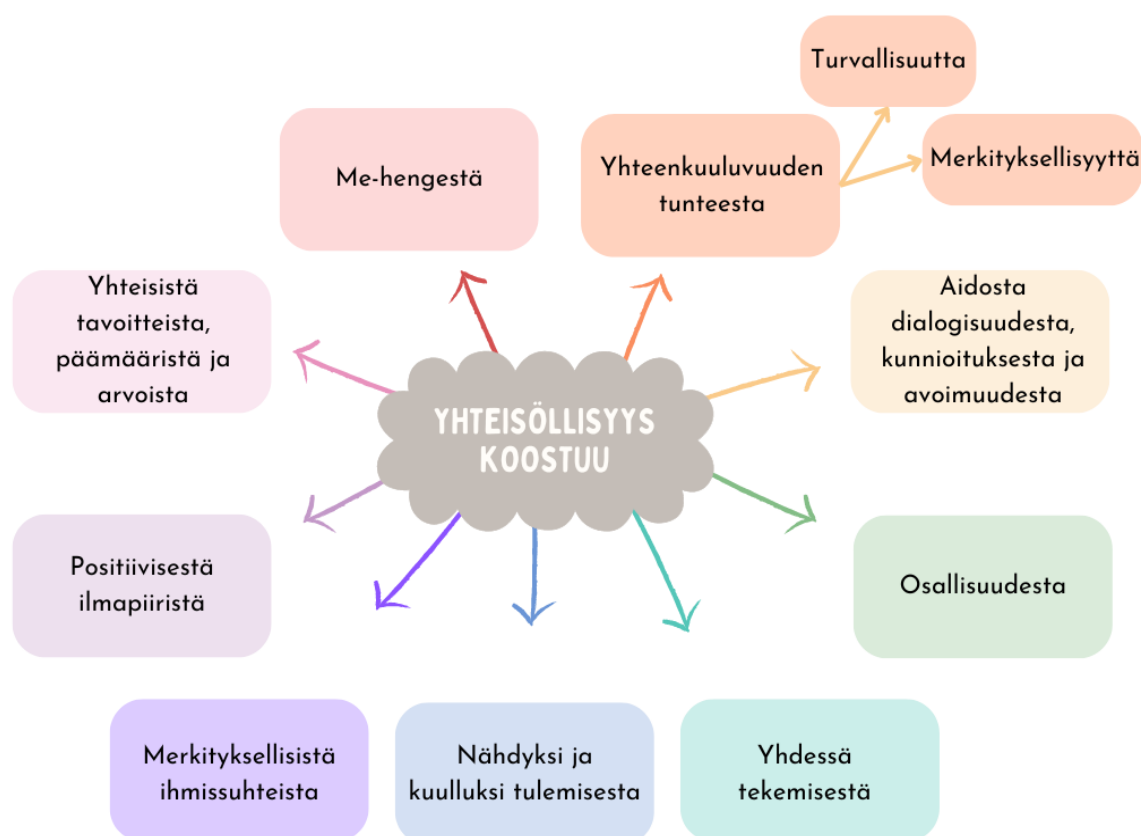
Yhteistoiminnan onnistumiseen vaikuttaa, kuinka hyvin yhteisön jäsenet sitoutuvat toimintaan. Sitoutumishalu vaikuttaa siihen, syntyykö yhteistoiminnassa yhteisöllisyyttä. (Kalliokoski 2020, 194.) Yhteisöksi vahvistumista ja yhteisöllisyyden syntyä voidaan tukea yhteisön ulkopuolelta sekä yhteisössä oleva yksilö voi myös itse vaikuttaa siihen omalla toiminnallaan ja asenteillaan (Ryynänen 2009, 11–12). Yhteisöön kuuluvien ihmisten välistä yhteyttä ei kuitenkaan läheskään aina pystytä hahmottamaan yhteisön ulkopuolelta (Kalliokoski 2020, 10).

Yhteisöjä on niin useita erilaisia kuin on yhteisöjäkin. Chavisin ja Kienin (2015) mukaan yhteisöt voidaan karkeasti jakaa epävirallisiin ja virallisiin yhteisöihin. Virallisia yhteisöjä on esimerkiksi työpaikat ja koulujen yhteisöt. Epäviralliset yhteisöt yksilö yleensä valitsee itse mielenkiinnon kohteidensa ja henkilökohtaisten tavoitteidensa mukaan. Virallisemmat yhteiskunnalliset yhteisöt liittyvät yleensä tiettyyn päämäärään esimerkiksi peruskoulun suorittamiseen, jolloin tietyssä koulussa olevat samankäiset lapset muodostavat väistämättä kouluyhteisön. (Chavis & Kien 2015.) Pakotetuissa eli virallisissa yhteisöissä yhteisöllisyys on kuitenkin yhtä tärkeää kuin epävirallisissa yhteisöissä. Pakotetuissa yhteisöissä eroa on lojaalisuudessa. Vaikka yhteisö olisi toiminut vuosia, se ei välttämättä tarkoita, että jäsenet olisivat toisilleen lojaaleja tai luottaisivat toisiinsa. (Kainulainen 2014, 21.) Useasti yksilöt kuuluvat moniin eri yhteisöihin päivän aikana. Isot yhteisöt voivat myös sisältää pienempiä yhteisöjä. Esimerkiksi naapurusto voi olla yhteisö ja tämän yhteisön sisällä voi olla useita pienempiä yhteisöjä esimerkiksi perheyhteisöjä. Jokainen yhteisö toimii omilla tavoillaan kulttuuriinsa, uskontoonsa, kokemuksiinsa ja tavoitteisiinsa nähden. (Chavis & Kien 2015.)

Yhteisöt ja yksilön elämä kulkevat vankasti kiinni toisissaan. Ryynänen (2009) toteaa yhteisön vahvoja merkkejä olevan dialogisuus, solidaarisuus, avoimuus ja pysyvyys. Jos yhteisössä toteutuu erityinen toisen ihmisen kohtaaminen, keskinäinen välittäminen, yhteinen ymmärrys toiminnasta ja tavoitteista sekä kunnioittamisen suhde, voidaan yhteisöä kutsua aidoksi yhteisöksi. Yksilön elämän alusta alkaen yhteisöjen tärkeys korostuu. Tästä esimerkkinä on perhe. Perhe on yhteisö, jossa usein korostuu yhteisölle ominaiset tunnusmerkit, kuten dialogisuus ja pysyvyys. Yhteisöjen syntymiseen vaikuttaa myös yksilön sosiaalinen kehitys. Sosiaalipedagogisessa sosialisaatiokeskustelussa yksilö nähdään subjektina ja aktiivisena toimijana, jolla on mahdollisuus vaikuttaa ympäristöönsä. Yksilö

luo ja uusintaa toiminnallaan sosiaalista todellisuutta. Toisin sanoen yksilöllä nähdään olevan mahdollisuuksia ja kykyjä toimia sosialisointia käsitettä edellyttävällä tavalla. Sosialisointi nähdään prosessina, jossa yksilö kasvaa yhteisön jäseneksi. Yhteisön jäseneksikin kasvaneena yksilö on silti kykeneväinen arvioimaan kriittisesti omaa toimintaympäristöä, omaa roolia sekä näkemään mahdollisuuden muutokseen ja toimimaan sen toteutumiseksi. Tässä yksilön sosialisointiprosessissa perhe on olennaisessa roolissa elämän alusta asti. (Ryynänen 2009, 11–16.)

Kuvioon 1 on koottu keskeisimmät asiat mistä yhteisöllisyys koostuu. Jos yhteisöllisyys toteutuu yhteisössä, tulisi kuvioon kootut ominaisuudet olla havaittavissa yhteisöstä.

KUVIO 1. Yhteisöllisyyden keskeisimmät ominaisuudet (Chavis & Kien 2015; Koppakala 2005, 30–31; Kytömäki n.d.; Opetushallitus n.d.; Ryynänen, 2009, 11–16; Saari 2011, 293 pohjalta).

Yhteisön käsite on selkeästi laajentunut. Yhteisö voi olla jo aiemmin mainitun perheen lisäksi myös sosiaalisessa mediassa oleva nettiyhteisö. Heinosen (2009) mukaan tunnettuja nettiyhteisöjä on esimerkiksi Facebook, Flickr ja Myspace.

Nettiyhteisöissä on kyse osallistumisesta, jakamisesta ja vuorovaikutuksesta. Digitalisoituminen ja kehittynyt tekniikka tuo mahdollisuuden muodostaa yhteisöjä, joissa vuorovaikutus tapahtuu uusilla keinoilla. (Heinonen 2009, 6.) Yhä yleistyvä yhteisöjen siirtyminen verkkoon eivät kuitenkaan vähennä konkreettisten yhteisöjen ja vuorovaikutussuhteiden tärkeyttä. Virtuaalisuus on muokannut yhteisöllisyyttä ja sen sidonnaisuutta konkreettiseen paikkaan tai alueeseen. Ihmiset voivat kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta ihmisiin, joiden fyysistä sijaintia he eivät välttämättä edes tiedä. (Saastamoinen 2009, 42–43.) Konkreettisen yhteisöllisyyden saavuttaminen vaatii asenteellista ja toiminnallista sitoutumista. Lähiö-Innotutkimuksessa tutkittavat pohtivat, että sosiaalisen median käyttö on vähentänyt yhteisöllisyyttä, mutta samalla sosiaalinen media voi synnyttää uusia yhteisöllisyyden muotoja. (Lehtonen 2022).

2.2 Yhteisöllisyys koulumaailmassa

Päätimme ottaa teoriaan näkökulmaa yhteisöllisyydestä koulumaailmassa, koska opinnäytetyön kohderyhmä on musiikkilukion opiskelijat. Kouluyhteisöt tuovat esiin koulujen sosiaalistavaa näkökulmaa (Kainulainen 2014, 20–21). Vuorovaikutuksella on keskeinen merkitys kouluyhteisössä (Rajakaltio 2017, 73). Koulun käyntiin liittyy opiskelun ja oppimisen lisäksi vuorovaikutustaitojen omaksumista vertaisryhmässä (Nivala & Ryyänen 2019). Sosiaalistavan järjestyksen keskiössä on hyvä mieli, hauskuus ja ystävyys (Paju 2011, 40). Yhteisön jäsenenä olemisesta ja yhteisön yhteisen toiminnan kokemuksesta voi seurata merkittäviä kasvatuksellisia mahdollisuuksia (Nivala & Ryyänen 2019). Kouluyhteisössä ei yleensä painoteta koululuokkia vaan, opiskelijoiden itse muodostamia ryhmittymiä. Näistä ryhmittymistä voidaan ammentaa sosiaalista vuorovaikutusta kouluyhteisöön. (Kainulainen 2014, 20–21.) Yhteisöllisissä kouluissa nuorilla on mahdollisuus kuulua yhteisöön, jonka seurauksena heille syntyy tarve kuulua yhteisöön arvostettuna jäsenenä (Kiilakoski 2012, 34).

Kouluissa hyvä yhteisöllisyys näkyy opiskelijoiden arvostuksena itseä ja muita kohtaan sekä siinä, ettei syrjäytyneitä opiskelijoita juuri lainkaan ole. Yhteisöllisyyden voimalla kiusaaminen, yksinäisyys ja ulkopuolisuuden tunteet vähenevät.

(Koulukino 2023.) Yhteisöllinen toimintakulttuuri kouluissa ja luokissa ennaltaehkäisee myös nuorten masentuneisuutta ja rikekäyttäytymistä (Ellonen 2008, 5). Jos kouluyhteisössä on jokin yhteinen kiinnostuksen kohde tai sosiaalisesti mielekkäitä asioita, edistää se mahdollisesti opiskelijoiden opiskelua (Repo 2010, 185). Jokainen yksilö tuo oman panoksensa yhteishenkeen ja jokaista ryhmän jäsentä tarvitaan sen luomiseen. Hyvässä ilmapiirissä opiskelija voi tuntea, että hänellä on valtaa vaikuttaa yhteisön asioihin. (Koulukino 2023.)

Koulumaailmassa yhteisöllisyyttä voidaan nähdä kahdella eri tasolla. Virallinen kerros näyttäytyy opetussuunnitelmissa, opetusmateriaaleissa ja luokkien vuorovaikutuksessa. Kun taas epävirallinen kerros tarkoittaa opiskelijoiden vuorovaikutusta luokkahuoneen ulkopuolella esimerkiksi välitunneilla ja vapaa-ajalla. Epäviralliseen kerrokseen kuuluu myös opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutus luokkien ulkopuolella. (Gordon & Holland 2003, 24–38.) Opiskelijoiden vaikutusvaltaa kouluyhteisöön voidaan lisätä esimerkiksi opiskelijakunnilla. Opiskelijakunnissa eri ikäisistä opiskelijoista on koottu edustava porukka, joka pääsee vaikuttamaan opiskelijoihin liittyviin asioihin. Näin myös opiskelijoiden ääntä saadaan kuuluviin koulun virallisellakin kerroksella. (Rajakaltio 2017, 74.) Jos kuitenkin opiskelijoiden osallisuus kouluyhteisössä rajoittuu ainoastaan opiskelijakuntiin, silloin tuetaan vain edustavien opiskelijoiden asemaa yhteisössä ja heidän vaikuttamistaitojansa (Nivala & Ryyänen 2019).

Opettajat ja muu koulun henkilökunta pystyvät vaikuttamaan yhteisöllisyyden syntyyn. Opiskelijoiden välistä vuorovaikutusta voidaan edistää pedagogisin ja ulkoisin järjestelyin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että opettaja huomioi tasa-vertaisesti kaikki opiskelijat, jolloin jokainen oppilas pystyy kokemaan itsensä osaksi yhteisöä. (Koulukino 2023.) Koulun henkilökunnan järjestämä yhteinen tekeminen auttaa opiskelijoita tutustumaan toisiinsa ja lisää heidän luottamuksensa syntyä (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019). Opettajan johdolla turvallisesti koetussa ympäristössä opiskelija pystyy kehittämään omia sosiaalisia taitoja (Koulukino 2023). Yhteisöllisyydessä tärkeää on, että jokainen opiskelija tuntee olevansa tarpeellinen ja hyväksytty. Siksi onkin tärkeää yhteisessä tekemisessä varmistaa kaikkien tasapuolinen mahdollisuus osallistua. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019.) Yhteistyö, vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely vahvistavat yhteisön kaikkien jäsenien oppimista sekä hyvinvointia. Yhteisöä kehittää

yhteinen ongelmanratkaisu ja luokkien sisäisten statuserojen muokkaaminen. (Opetushallitus n.d.) Parhaimmillaan koulussa tapahtuva sosiaalinen kasvu ja yhteisöllinen ilmapiiri näkyy opiskelijoissa läpi elämän (Hautaniemi 2014, 46).

Oppilaitoksissa on tärkeää keskittyä ryhmien väliseen vuorovaikutukseen, joka vaikuttaa koko koulun yhteisöllisyyteen (Opetushallitus n.d.). Osallisuutta voidaan kehittää koulu yhteisössä, jos ymmärretään, että se rakentuu yksilön ja yhteisön välisessä suhteessa. Jos osallisuus toteutuu koulu yhteisössä, se luo kuumisen tunnetta ja mahdollisuuden vaikuttaa yhteisöön. Yhteisöllisyys on vasta-voima yksin pärjäämisen korostamiselle. Kilpailemisen ja vertailemisen sijaan yhteisöissä kannustetaan yhteistoimintaan ja muiden tukemista. (Nivala & Rynnänen 2019). Kouluissa oleellinen tavoite eli oppiminen on prosessi, johon tarvitaan yksilöllistä ja yhteisöllistä toimintaa (Repo 2010, 185). Yhteisöllisyyttä koulumaailmassa voidaan tukea myös esimerkiksi jakamalla tietoa opiskelijoille erilaisuudesta. Suuressa yhteisössä on tärkeää ymmärtää eri kulttuureja ja syrjimättömyyden periaatteita. (Opetushallitus n.d.)

Ryhmien positiivinen ja riittävä kontakti esimerkiksi yhteistoiminnan kautta edesauttaa yhteisöllisyyden syntymistä. Eri luokka-asteiden ja luokkaryhmien tulisi olla tekemisissä toistensa kanssa, jottei opiskelijoiden välille synny kuilua. Opiskelijoille täytyisi luoda samaistumisen kokemuksia toisten opiskelijoiden kanssa. Positiiviset samaistumisen kokemukset eri luokan jäsenestä voi parantaa asenteita muihin sen ryhmän jäseniä kohtaan. Myös yksilöllisen kilpailun minimointi on edesauttava tekijä. (Opetushallitus n.d.)

Koulun tärkeä kasvatuksellinen tehtävä on yhteisöllisyyden vahvistaminen, joka velvoittaa koulujen toimintakulttuurinkin yhteisöllisyyttä tukevaksi (Nousiainen & Piekkari 2007, 7). Esimerkki yhteisöllisyyttä tukevasta toimesta on erilaiset yhteiset tapahtumat, joita suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019). Jotta opiskelijoiden ja luokkien välistä kuilua ei syntyisi, tapahtumia voidaan järjestää esimerkiksi arpomalla parit eri luokilta, jotka yhdessä suunnittelevat ja toteuttavat tapahtumaa. Mannerheimin lastensuojeluliiton (2019) mukaan tempaukset, missä luokat tekevät toisilleen jonkun mukavan teon, lisäävät yhteisöllisyyttä. Myös koulukummitoiminta yhdistää eri ikäisiä opiskeli-

joita yhteen. Kummitoimintaa on tärkeä pitää yllä ja järjestää esimerkiksi välitunneille tekemistä kummien kanssa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019.) Yleisessä kuvassa kouluissa ei pystytä huomioimaan jokaisen opiskelijan yksilöllisiä kokemuksia ja eroja, mutta luokkayhteisöissä yksilötkin korostuvat (Kainulainen 2014, 20–21). Nuorten osallistaminen koulun asioihin luo turvallista ja tervettä kouluympäristöä (Nousiainen & Piekkari 2007, 7).

3 MUSIIKKI JA YHTEISÖLLISYYS

3.1 Musiikin vaikutuksia

Markku T. Hyypän (2013) mukaan musiikkiharrastukseen liittyy yleensä paljon sosiaalisia tilanteita. Esimerkiksi yhtyeissä ja kuoroissa soittaminen on jatkuvaa sosiaalista vuorovaikutusta jäsenten välillä. Musiikin harrastaminen johtaa yksilöitä sosiaaliin tilanteisiin ja toisten ihmisten luo sekä vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kuoroharrastuksen on todettu lisäävän osallistujien yhteenkuuluvuuden tunnetta, sillä kuorossa laulaminen lisää omanarvontuntoa. Kuoroharrastus myös itsessään lisää jäsenten sosiaalista vuorovaikutusta sekä osallisuutta. (Hyypä 2013, 90, 100.) Taiteen harrastamisen avulla voi löytää myös ystäviä (Hyypä & Liikanen 2005, 125). Louhivuoren (2009, 19) tutkimuksen tuloksena huomattiin, että kuoroharrastus syvensi ystävyssuhteita ja niiden merkitys koettiin suureksi myöhemmässä elämässä. Usein harrastuksen myötä koetaan uusia kokemuksia ja löydetään uusia tavoitteita elämään. Usein harrastajat osallistuvat yhteisön toimintaan myös aktiivisesti, joka lisää musiikin harrastamisen sosiaalista puolta. (Hyypä & Liikanen 2005, 125.) Vuoden 2017 musiikinopettaja Raine Rautasen mielestä musiikista on moneen: musiikissa korostuu vahvasti yhteisöllisyys, mahdollisuus saada onnistumisen tunteiden ja musiikki kehittää yhteistyötaitoja (Koulujen musiikinopettajat 2018).

Musiikkikonserteissa voi tuntea yhteisöllisyyden tunnetta. Taiteen kokeminen vaatii ymmärtämisen lisäksi muita ihmisiä, joiden välillä syntyy keskinäistä tietoa yhteistyötä. Musiikkitapahtumat ja muut kulttuuritapahtumat ovat sosiaalisia tilanteita, jotka luovat yhteisöllisyyttä tapahtumassa kävijöille. Musiikin ja muiden taiteen muotojen tehtävänä on tuoda vaihtelua arkiseen maailmaan, järjestyttää yksilön kokemusmaailmaa ja kehittää yhteisöllisyyttä. (Hyypä & Liikanen 2005, 36, 47, 125.) Taiteen kokemisessa yhteisössä ei ole päätarkoituksellista harjoittaa omia taitoja, vaan taiteen tekeminen ja kokeminen itsessään. Tärkeimpiä asioita yhteistoiminnallisen taiteen tekemisessä on heittäytyminen ja positiiviset tunne-elämykset. (Nivala & Rynänen 2019.) Usein vähemmän muodollinen ja ilman nuotteja soitettu musiikki johtaa vahvempaan sosiaaliseen vuorovaiku-

tukseen kuin hyvin muodollinen soittaminen (Rabinowitch 2020). Taidetapahtumat esimerkiksi musiikkikonsertit, kuoroharjoitukset, yhteissoittotukio tms. kannustaa yhteisön jäseniä osallistumaan yhteisön toimintaa (Hyypä & Liikanen 2005, 36, 47, 125).

Louhivuori (2009) pohtii, että sosiaalisten taitojen oppiminen on suuressa roolissa musiikkikasvatuksessa. Musiikin harrastaminen muiden kanssa johtaa väistämättömästi muiden huomioon ottamiseen ja yhteisten sääntöjen noudattamiseen. (Louhivuori 2009, 19.) Taiteellinen työskentely kehittää tunnetaitoja, mielikuvitusta, luovaa ajattelua sekä helpottaa kohtaamisia (Nivala & Ryyänen 2019). Musiikki synnyttää syvällisiä tunteita ja sen avulla voidaan hienovaraisesti toteuttaa itseilmaisua (Hargreaves, MacDonald & Miell 2005, 2). Osallistuminen taiteeseen liittyvään toimintaa synnyttää kommunikaatiota ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. (Nivala & Ryyänen 2019). 1700-luvulla musiikkia käytettiin jopa syrjäytymisen ehkäisyyn. Musiikin huomattiin osallistavan ja ryhmässä toimiminen lisäsi luottamusta ja sosialisoitumista. (Hyypä 2013, 96.)

Kuorot, yhtyeet, orkesterit ja muut yhteismusisoinnin muodot luo kokemuksia yhteisestä tekemisestä ja tuo onnistumisen tunteita osallistujille. Musiikkikasvatus lukiossa tukee sosiaalisten taitojen kehitystä sekä antaa hyvät perusteet nuorten sosiaalisten verkkojen rakentamiselle. (Louhivuori 2009, 19–20.) Jos musiikkia halutaan käyttää yhteisöllisyyden kehittämiseen, on tärkeää korostaa osallisuutta ja vähentää kilpailua opiskelijoiden kesken (Rabinowitch 2020). Musiikillisen taustan on huomattu parantavan myös lukutaitoa ja matemaattisia taitoja (Campabello, De Carlo, O'Neil & Vacek 2002). Musiikkiin osallistuminen ja sen oppiminen kehittää erilaisia taitoja, joihin ei esimerkiksi urheilemalla voida päästä. Musiikissa keskeisinä asioina on tunteet, intuitio ja luovuus. (Nivala & Ryyänen 2019.)

Hyypän & Liikasen (2005) mukaan musiikki ja varsinkin musiikin harrastaminen yhdessä lisää yhteisön sosiaalista ja kulttuurista pääomaa. Sosiaalinen pääoma tarkoittaa kuvitteellista pääomaa, joka kertyy yhteisöille. Yhteisö voi kerätä sosiaalista pääomaa yhteisön sosiaalisista tilanteista ja kulttuurista pääomaa yhteisössä tapahtuvista kulttuurisista tilanteista. Näitä molempia voidaan kerryttää esimerkiksi bändikonsertin muodossa. Kulttuurinen pääoma yhteisöissä kasvattaa

yhteisön jäsenien solidaarisuutta, suvaitsevaisuutta ja demokraattisuutta. Nämä pääomat ovat kollektiivista omaisuutta osallistujien kesken. (Hyypä & Liikanen 2005, 43, 52.)

Jokaisella on oma musiikkimaku, johon vaikuttaa esimerkiksi aiemmat musiikkikokemukset. Tietyt äänet, rytmit ja musiikin rakenteet tuottavat mielihyvää, sillä ne muistuttavat elämän aiemmista positiivisista musiikkikokemuksista, joiden kautta koemme turvallisuutta ja tuttuutta. Musiikin kautta voidaan kokea ja synnyttää vahvoja tunnetiloja. Lempiyhtyeen sallitaan hallitsevan joskus jopa tunteita. Se, miksi sallitaan tietyn artistin musiikin hallitsevan tunteita, on kokemus siitä, että myös artisti on tuonut omaa haavoittuvuuttaan kyseiseen musiikkiin tai ainakin taiteellisesti ilmaisee haavoittuvaisuutta. Tällöin hetken koetaan olevan turvallinen ja uskalletaan näyttää omaa haavoittuvuutta. (Levitin 2010, 239–241.) Tämän vuoksi voidaan kokea musiikin lisäävän turvallisuuden tunnetta.

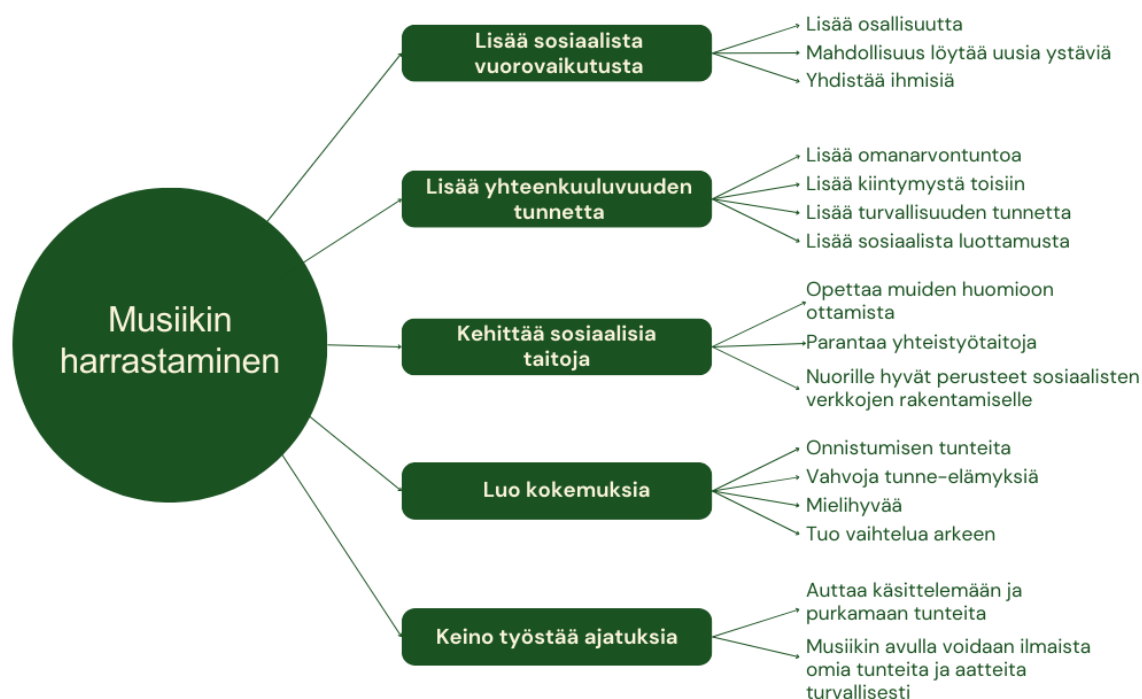
Musiikki määritellään sosiaalisesti käytännöksi. Sosiaalinen käytäntö tarkoittaa ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta tietyssä kulttuurissa ja yhteisössä. Yhteisön sisällä eri musiikeilla voi olla esimerkiksi monia merkityksiä. Erilaisilla musiikeilla voidaan viestiä yhteisön sisällä, kun musiikeilla on erilainen merkitys ja sanoma. Usein musiikki voi heijastaa myös yhteisön arvoja ja normeja, jolloin musiikista voi tulkita yhteisön käsitteitä yhteisön keskinäisestä sosiaalisesta elämästä. (Anttila & Juvonen 2006, 177.)

Ihmisten keskinäiseen vuorovaikutukseen liittyy vahvasti myös aivotoimintaa. Aivojen eri osien viestinnästä vastaavien hermoverkkojen kokonaisuutta nimitetään sosiaalisiksi aivoiksi. Nämä sosiaaliset aivot vaikuttavat otsalohkossa, pääläenlohkossa, limbisessä järjestelmässä, manteliumakkeessa ja hippokampusessa. Musiikkia kuultaessa tai soittaessa suurin aivotoiminnan aktivoituminen tapahtuu juuri sosiaalisissa aivoissa. Tämän vuoksi on kiistatonta, että musiikki vaikuttaa tunne-elämän kehittymiseen, sosialisointiin ja suorituskykyyn. (Hyypä 2013, 103–104.)

Musiikki aktivoi aivoissa oksitosiinin tuotantoa (Hyypä 2013, 52, 103). Varsinkin hidastempoisen musiikin kuunteleminen nostaa huomattavasti oksitosiinitasoa

(Ooishi, Mukai, Watanabe, Kawato & Kashion 2017). Oksitosiinin tiedetään lisäävän ihmisten yhteenkuuluvuuden tunnetta, sosiaalista luottamusta, kanssakäymistä ja kiintymystä toisiinsa. Oksitosiinia käyttävä hermoverkosto on yksi monista aivotoiminnoista, joka välittävät ympäristön ja kulttuuripääoman vaikutuksia. Oksitosiini vaikuttaa positiivisesti myös vuorovaikutussuhteiden kehittymiseen ja sosialisoitumiseen. (Hyypä 2013, 52, 103.) Oksitosiini ja musiikin kuuntelu rentouttavat ja vähentävät ahdistusta (Ooishi ym. 2017). On todettu, että oksitosiini helpottaa ryhmään sopeutumista ja päätösten tekoa sosiaalisissa tilanteissa (Harvey 2020). Oksitosiinin vaikutusten on huomattu vaikuttavan mantelitulmakkeen assosiativisiin hermoverkkoihin eli sosiaalisiin aivoihin (Hyypä 2013, 52). Musiikkia kuunnellessa aivojärjestelmä palkitsee ihmistä hyvän olon tuottamisella (Harvey 2020). Musiikki yhdistää ihmisiä aivotoimintojen ja -vaikutusten välityksellä (Hyypä 2013, 103).

Kuvioon 2 on koottu keskeisimmät asiat musiikin harrastamisen hyödyistä. Kuvioista tulee ilmi, kuinka musiikki vaikuttaa esimerkiksi sosiaalisiin taitoihin ja kokemuksiin.

KUVIO 2. Musiikin harrastamisen hyödyt (Hyypä & Liikanen 2005, 36, 47, 125; Hyypä 2013, 90, 100; Koulujen musiikinopettajat 2018; Levitin 2010, 239–241; Louhivuori 2009, 19–20; Saarikallio 2009, 225 pohjalta).

3.2 Musiikki ja nuoruus

Musiikkimaku ja todellinen kiinnostus musiikkia kohtaan alkaa noin 10- tai 11-vuotiaana. Usein musiikkimakua muovataan 18–20 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen musiikkimaun muutos on yleensä harvinaisempaa, sillä ihmiset vanheksaan eivät ole enää niin avoimia uusia kokemuksia kohtaan. Nuorille maailma vasta aukeaa. He tajuavat, että maailmassa on useita erilaisia aatevirtauksia, kulttuureja ja ihmisiä. Nuorena ollaan avoimempia uudelle ja vähemmän luodaan rajoja ja raameja. (Levitin 2010, 229–230.) Avoimuudesta huolimatta, sosiaalinen ympäristö vaikuttaa musiikkimakuun ja sen kehittymiseen (Bennett 2000, 198). Nuoruudessa etsitään oman tyylistä musiikkia ja minkälainen oma musiikkimaku on (Levitin 2010, 229–230).

Länsimaalaisessa kulttuurissa musiikkimaulla on merkittäviä yhteisöllisiä seurauksia. Erityisesti nuorena identiteettiä hakiessa etsimme muita samankaltaisia ihmisiä, joiden kanssa koetaan jotain yhteistä esimerkiksi samanlainen musiikkimaku. (Levitin 2010, 229–230.) Yhteinen musiikkimaku voi luoda jopa nuorisokulttuureja, joka määrää jäsentensä toimintaa, ajattelua ja pukeutumista (Anttila & Juvonen 2006, 123). Tämä näkyy konkreettisesti esimerkiksi siinä, että tiettyjen musiikkityylien kuuntelijat pukeutuvat tietyllä samantalaisella tavalla, tekevät asioita yhdessä ja ennen kaikkea kuuntelevat samaa musiikkia. Tällöin koetaan me-henkeä, kuinka me kuuntelemme tällaista musiikkia ja muut toisenlaista. Tämä kaikki liittyy evolutiiviseen ajatukseen musiikista keinona, jolla aletaan muodostamaan sosiaalisia suhteita ja yhteisöllisyyttä. (Levitin 2010, 229–230.)

Koimme tärkeäksi ottaa tutkimukseemme nuoruuden näkökulmaa, sillä tutkimuksen kohdejoukko on nuoret musiikkilukion opiskelijat. Anttila ja Juvonen (2006) mainitsee musiikin vaikutuksista nuorten elämään harrastusten ja nuorisokulttuurien kautta. Musiikki vaikuttaa vahvasti käsitykseen itsestä ja maailmasta. Nuoret voivat musiikin avulla käsitellä ja purkaa tunteitaan ja kokemuksiaan. (Anttila & Juvonen 2006, 120.) Musiikista saatavat myönteiset tunnekokemukset ja yhteenkuuluvuudentunteiden vahvistaminen saa aikaan voimakkaita positiivisia tunne-elämyksiä (Saarikallio 2009, 226). Anttilan ja Juvosen (2006, 120) tutkimuksen aineistossa, jotkut nuoret olivat nimittäneet musiikkia jopa elämäntavaksi. Tästä voidaan päätellä kuinka tärkeää musiikki voi olla kasvavalle nuorelle ja kuinka

esimerkiksi musiikkityyli voi luoda itsenäistyvälle nuorelle turvallisen ympäristön ja yhteisön.

Saarikallio (2009) mainitsee musiikin usein käsittelevän aiheita, jotka liittyvät nuoruuden vaiheisiin. Teemoja on esimerkiksi rakkaus, itsenäisyys, vapaus ja arvot. Musiikin on pohdittu tukevan nuorten sosiaalista kehitystä sen vahvoilla kokemuksilla ja viihdyttävyydellä. (Saarikallio 2009, 222–226.) Useissa tutkimuksissa on huomattu, että nuoret suosivat kavereiden kanssa soittamista esimerkiksi bänditoiminnan kautta, koska musiikin harrastaminen on nuorille mielekästä ja samalla he kokevat saavansa mieleistä sosiaalista toimintaa (Anttila & Juvonen 2006, 120). Musiikin harrastamisessa nuorille on tärkeää omaehtoisuus ja vapaaehtoisuus. Harrastuksen parissa nuori voi toteuttaa itseään ja nuorella on mahdollisuus oman toiminnan ohjaamiseen. (Saarikallio 2009, 225.)

Saarikallio (2009) pohtii artikkelissaan nuoruuden liittyvän vahvasti minuuteen ja identiteetin muutoksiin liittyviin kysymyksiin, pohdintoihin ja muuttuvaan maailmankuvaan. Musiikki on merkittävässä roolissa monen nuoren elämässä. Musiikki auttaa nuoria pohtimaan monia elämän askarruttavia kysymyksiä ja haasteita. Musiikki vaikuttaa nuoriin monella eri tasolla: fysiologisesti, kokemuksellisesti ja ilmaisullisesti. Musiikki vaikuttaa tunteisiin ja siitä on apua varsinkin nuorille, jotka kokevat elämänvaiheessaan voimakkaita ja nopeasti vaihtelevia tunteita. (Saarikallio 2009, 221–227.) Musiikkilukiossa opiskelija pystyy musiikin kautta ilmaisemaan tunteitaan, identiteettiään ja luovuuttaan (Hautaniemi 2014, 34). Kun musiikkia kuunnellaan yksin, se voi tarjota hetken pohtia ja rakentaa minuutta, käsitellä tunteita sekä työstää muuttuvia sosiaalisia suhteita. Musiikkiin voidaan heijastaa omaan minuuteen liittyä kokemuksia ja merkityksiä sekä se voi auttaa refleктоimaan ympärillä olevaa maailmaa ja sen tapahtumia. Musiikin avulla voidaan myös ilmaista turvallisesti omia tunteita ja mielteitä. Jos oman minuuden paljastaminen on liian pelottavaa, aina voi todeta, musiikin olevan vain musiikkia. Musiikin avulla voidaan tarjota itsehallinnan kokemuksia. (Saarikallio 2009, 221–227.)

Musiikki yhdistää opiskelijoita, joka luo yhteisöllisyyttä (Hautaniemi 2014, 34). Musiikki yhdistää ihmisiä vahvojen yhteisten kokemusten kautta. Tällaisia kokemuksia voi saada esimerkiksi yhteisen musiikkiharrastuksen, konserttielämyksen

tai yhteisten musiikkimieltymyksiin liittyvien keskustelujen kautta. Näillä voidaan vahvistaa kuulumisen tunnetta johonkin tiettyyn yhteisöön. Musiikkikasvattajat voivat luoda musiikilla unohtumattomia hetkiä nuorille esimerkiksi yhteisillä projekteilla ja arjen rentoutumishetkillä. (Saarikallio 2009, 225, 227.) Musiikkilukiossa oppilas voi musiikin kautta ilmaista mielipiteitään entistä rohkeammin ja määrätietoisemmin, kun havaitsee, että hänen mielipiteensä otetaan huomioon. Positiiviset kokemukset voivat kulkea opiskelijoiden mukana läpi elämän. Musiikkilukiossa musiikin ja sen luoman yhteisöllisyyden avulla luotu kasvu kantaa pitkälle tulevaisuuteen asti. (Hautaniemi 2014, 34.)

3.3 Aiemmat tutkimukset

Aino Hannosen (2021) maisteritutkimuksessa *“Yhdessä ku me soitetaan niin tää kuulostaa tältä biisiltä”* tutkittiin alakoululuokan yhteisöllisyyden kehitystä musiikkiprojektin aikana. Tutkimuksessa selvisi, että musiikkiprojektilla pystyttiin edistämään luokan yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä musiikillisten oppimissisältöjen ohessa. Luokan yhteinen motivaatio pysyi korkealla ja he innostivat sekä auttoivat toisiaan projektin edetessä. Projektin aikana opittiin myös muita kuin musiikillisia taitoja esimerkiksi ryhmätyötaitoja, kuuntelemista, auttamista sekä vertaisoppimisen ja –opettamisen taitoja. (Hannonen 2021.)

Anna Hautaniemi (2014) havainnoi haastatteluiden avulla minkälaisia valmiuksia ja oppeja Kaustisen musiikkilukio on tarjonnut lukion entisille opiskelijoille, jotka eivät päätyneet musiikkialalle. Maisterin tutkimuksen keskeisimpinä tuloksina selvisi, että Kaustisen musiikkilukio on antanut haastateltaville itsevarmuutta ja rohkeutta, joka on jatkunut elämässä lukion jälkeenkin. Lukion yhteisöllinen ja kannustava ilmapiiri vahvisti vuorovaikutustaitoja ja opetti hyväksymään erilaisuutta. Vastaajien mukaan nämä taidot ovat näkyneet myöhemmin työelämässä rohkeutena ja avoimuutena. (Hautaniemi 2014.)

Taina Kalliokosken (2020) väitöskirjassa tutkitaan yhteisöllisyyden rajoja yhteistoiminnan näkökulmasta. Tutkimuksen johtopäätöksenä oli, että yhteisöön sitoutuminen ja kuuluminen on kadottanut houkuttelevuuttaan. Tämän seurauksena 2000-luvun taitteessa on alettu käyttämään abstraktimpaa termiä: yhteisöllisyys.

Yhteisöllisyys keksittiin ylläpitämään yhteenkuuluvuutta, mutta ilman yhteisön tuomia rajoja. Yhteisöllisyyden todettiin edistävän perustarpeita tai huonossa tapauksessa tuhoavan niitä. (Kalliokoski, 2020.)

Elina Mäkelän (2012) maisterin tutkimuksessa tarkastellaan narratiivisen tutkimusotteen menetelmillä yhteyksiä musiikillisen toiminnan, lukio-opiskelun ja hyvinvoinnin välillä. Tutkimus on tehty kolmen nuoren kertomuksista. Tutkimuksen tuloksissa musiikkilukiossa opiskelu nähdään yleisesti hyvinvointia lisäävänä resurssina. Musiikkilinjalla opiskelun todettiin luovan taitoja elinikäiseen oppimiseen ja pohjaa yksilöiden musiikkisuhteelle. (Mäkelä 2012.)

Johanna Räisänen (2019) maisterin tutkimus käsittelee Nilsin musiikki- ja tanssileirien merkitystä nuorille. Tutkimuksessa oli haastateltavina viisi nuorta, joilla oli kokemusta leireistä. Tutkimustulosten mukaan leiri oli tärkeä yhteisöllinen tapahtuma nuorten elämässä, jonka koettiin vaikuttavan nuorten identiteetin kehittymiseen yhteisöllisyyden kautta. (Räisänen 2019.)

Aiemmissa tutkimuksissa on tutkittu esimerkiksi yksittäistä musiikkiin liittyvää projektia, josta pystyttiin huomata musiikkiprojektin lisäävän yhteisöllisyyttä. Yksittäinen projekti on kuitenkin lyhyt ajanjakso ja kertalaatuinen musiikkilukioon verrattuna. Tutkimukset antavat hieman osviittaa mahdollisista musiikin vaikutuksista, mutta tutkimusasetelmat ovat kuitenkin erilaisia, joten ei voida olettaa niiden sopivan tähän opinnäytetyöhön. Kaustisen musiikkilukiota koskevat tutkimukset antavat viitteitä, kuinka hyvää yhteisöllisyys aiemmin on ollut Kaustisella. Yhteisöllisyydestä ja yhteisöistä löysimme tutkimuksien kautta hyvin tutkimustietoa, jota oli muutoin välillä hankala löytää. Aiemmat tutkimukset antoivat hyvin suuntaviitteitä kyselymme väitteisiin.

3.4 Yhteenveto

Jokaisen ihmisen elämässä erilaiset yhteisöt ja yhteisöllisyys ovat tavalla tai toisella läsnä. Yhteisöt ovat ihmisjoukkoja, joilla on yhteinen tavoite, ympäristö tai mielenkiinnonkohde. Yhteisön voi luoda myös yhteys, jota yhteisön jäsenet kokevat. Yhteisöllisyys on laaja ja moniselitteinen käsite, jota on kuitenkin saatu

sanoitettua abstraktiudestaan huolimatta. Yhteisöllisyys syntyy yhteisöissä ja siihen kuuluu osallisuutta, yhteenkuuluvuuden tunnetta, me-henkeä, positiivista ilmapiiriä ja merkityksellisiä ihmissuhteita. Lukioympäristössä yhteisöllisyys lisää opiskelijoiden vuorovaikutusta ja yhteisön ilmapiiri paranee. Kiusaaminen ja syrjäytyminen on vähäisempää kouluissa, joissa on aito yhteisöllinen yhteisö. Musiikin harrastamisella on monia yhtäläisyyksiä yhteisöllisyyden tuomien hyötyjen kanssa, esimerkiksi molemmat lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sosiaalisia tilanteita. Tästä syystä musiikilla voi olla positiivisia vaikutuksia yhteisöllisyyteen. Yhteenvedo opinnäytetyön teoreettisista lähtökohdista näkyy kuviossa 3.

KUVIO 3. Yhteenvedo teoreettisista lähtökohdista.

4 OPINÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Kaustisen musiikkilukio

Yhteistyökumppanina toiminut Kaustisen musiikkilukio on erityislukio, jonka erityistehtävänä on painottaa opinto-ohjelmassa musiikin opintoja. Lukio on toiminut Kaustisen keskustassa vuodesta 1976 lähtien. Lukio-opintojen laajuus on 150 opintopistettä, joista vähintään 24 opintopistettä täytyy olla musiikkiopintoja. Musiikkiopintojen suorittamisella voi vähentää pakollisia lukio-opintoja 16 opintopisteen verran. Tarjolla olevia musiikkiopintoja löytyy esimerkiksi soittotuntien, erilaisten bänditoimintojen, säveltapailun, harmoniaopin, musiikkiteatterin, musiikkiteknologian ja soitinrakennuksen saralta. Soittotunteja Kaustisen musiikkilukiossa tarjotaan 27:lle eri soittimelle. (Opintopolku 2023, 11–12.)

Vuonna 2014 Kaustisen musiikkilukioon perustettiin yleislinja (Saari 2016). Yleislinja mahdollistaa opiskelun musiikkilukiossa myös niille opiskelijoille, jotka eivät harrasta musiikkia. Yleislinja on mahdollisesti lisännyt lukion Kaustislaisia ja lähikunnista olevia opiskelijoita, mutta huomattava määrä Kaustisen musiikkilukion opiskelijoista on edelleen ulkopaikkakuntalaisia.

Kaustisen musiikkilukion arvoiksi kerrotaan luovuus, aloitteellisuus, rehellisyys ja sisu. Opetussuunnitelma lupaa opiskelijoille laajaa yleissivistystä, elämästä selviämisen taitoja, musiikkielämyksiä ja tavoitteellista musiikin opiskelua. (Opintopolku 2023, 7.) Lukion opiskeluhuollon toimintatavat ovat yhteisölliset. Arjessa tehtävää huolenpitoa on kuvattu välittäväksi. Yhteisölliseen opiskeluhuoltoon kuuluu toimintaa, jonka avulla havainnoidaan ja kehitetään yhteisöllisyyttä sekä yksilöllistä hyvinvointia. (Musiikkilukio 2023, 8.)

Kaustisen musiikkilukion yksi toimintakulttuureista on oppiva yhteisö. Oppiva yhteisö edistää jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteellisuuteen. Yhteisöä ei voida rakentaa, jos jokainen ei osallistu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Toiminta on opiskelijälähtöistä. Oppivalla yhteisöllä halutaan luoda vuorovaikutuksen toimintatapoja lukioon ja ympäröivään yhteiskuntaan. Opetussuunnitelmassa mainitaan huolehtimisesta opiskelijoiden osallisuudesta yhteisön toimintaan ja

opiskelijoita rohkaistaan toimimaan vastuullisesti yhteisössä. (Opintopolku 2023, 15.)

Toimintakulttuureihin on kirjattu jokaisen opiskelijan arkipäiväinen tervehtiminen. Vuosikurssien ja luokkien väliset rajat halutaan häivyttää, jotta kaikki voivat toimia yhdessä mahdollistaen yhteisön. Opetussuunnitelmasta käy ilmi panostus yhteisöllisyyteen. Kaustisen musiikkilukion tunnuslause onkin ”Suuri yhteisö kulttuuri-paikkakunnalla”. (Opintopolku 2023, 7, 16.) Erikoislukioissa puhutaan usein olevan hyvä yhteisöllisyys ja esimerkiksi ulkopuolisuuden tunteet ovat vähäisempiä, sillä tunnetaan kuuluvan tiettyyn yhteisöön ja halutaan olla osana tietynlaista porukkaa (Erikoislukiot n.d.). Yhteisöllisyyden rakentumista tukee kattava opetussuunnitelma, jossa selvästi painotetaan hyvinvointia edistävän yhteisön rakentamista ja yhteisöllisyyden kehittämistä.

4.2 Tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen näkyy Kaustisen musiikkilukiossa.

Tarkentavat kysymykset ovat:

- Minkälaiseksi opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden Kaustisen musiikkilukiossa?
- Miten musiikki vaikuttaa Kaustisen musiikkilukion yhteisöllisyyteen opiskelijoiden näkökulmasta?
- Millä eri tavoilla musiikkia voitaisiin hyödyntää yhteisöllisyyden kehittämisessä?

Opinnäytetyöllä pyrimme tuomaan hyödyllistä tietoa Kaustisen musiikkilukion opettajille ja koulun muulle henkilökunnalle lukiolaisten kokemuksista yhteisöllisyydestä sekä kuinka he kokevat musiikin roolin yhteisöllisyydessä. Tuloksia voidaan hyödyntää Kaustisen musiikkilukion käynnissä olevaan hankkeeseen, jossa he kirjoittavat musiikkilukioiden osaamista käsikirjamuotoon. Opinnäytetyö ei sisälly käsikirjaan, mutta tukee siinä olevaa tietoa. Opinnäytetyöstä saatua tietoa

voidaan hyödyntää myös esimerkiksi yhteisöllisen toiminnan kehittämiseen kyseisessä lukiossa. Opinnäytetyön tavoitteena on löytää perusteluja musiikin käyttämiseen yhteisöllisyyden kehittämiseksi/parantamiseksi muissakin yhteisöissä. Tavoitteena on myös tietoisuuden lisääminen musiikin vaikutuksesta yhteisöllisyyteen musiikkilukioissa.

4.3 Menetelmät ja toteutus

Opinnäytetyö on pääosin kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen tutkimusote on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, joka perustuu tutkittavan kohteen kuvantamiseen ja tulkitsemiseen tilastojen ja numeroiden avulla (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Käytämme kvantitatiivista tutkimusotetta, jotta saamme tutkittavasta aiheesta kokonaisvaltaisen tutkimuksellisen kuvan. Kvantitatiivisen tutkimusotteen avulla pystymme tutkimaan ja analysoimaan kerättyä tietoa objektiivisesti sekä löytämään syy-seuraussuhteita tutkittavien kohteiden välillä.

Käytämme osaksi myös kvalitatiivista tutkimusotetta. Saaranen-Kauppinen & Puusniekan (2006) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavan kohteen laatua, merkityksiä ja ominaisuuksia kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskiössä on erilaiset merkitykset, jotka ilmenevät moninaisin tavoin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Kvalitatiivisen tutkimusotteen avulla pystymme keräämään yksityiskohtaista tietoa kyselyyn vastanneiden näkökulmista ja asenteista avoimilla kysymyksillä. Yksityiskohmainen tiedonsaanti antaa laajemman kuvan tutkittavasta kohteesta.

Opinnäytetyön aineiston keruu toteutettiin kyselytutkimuksella. Vehkalahtien (2014) mukaan kyselytutkimuksessa tutkija esittää kysymyksiä kysymyslomakkeen välityksellä, joihin tutkimukseen osallistuva vastaa. Kyselytutkimus on tapa kerätä tietoja, jonka avulla voidaan tarkastella ilmiöitä, toimintoja, mielipiteitä, asenteita ja arvoja. (Vehkalahti 2014, 11.) Tutkimuksen kannalta on tärkeää suunnitella kyselylomake tarkasti ja testata sitä etukäteen. Testauksen avulla saadaan tietää, onko kyselylomakkeessa turhia kysymyksiä, onko kysymykset

selkeitä tai puuttuuko lomakkeesta jotain olennaista. Kyselyt ovat yleensä enimmäkseen määrällistä tutkimusta, jonka vastaukset koostuvat pääosin luvuista ja numeroista. Vaikka kysymykset ovat sanallisia, vastaukset kerrotaan numeerisesti (Vehkalahti 2014, 13). Kyselyssä käytämme myös laadullista tutkimusta eli kysymme joitakin avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat saavat kirjoittaa vastauksen (liite 1). Sanallisesti vastataan kysymyksiin, joissa kysytään tarkentavia tietoja tai joiden esittäminen numerona olisi epäkäytännöllistä (Vehkalahti 2014, 13).

Toteutimme kyselyn e-lomake-editorilla. Kyselyssä oli 26 kysymystä, joista avoimia kysymyksiä oli neljä ja loput suljettuja kysymyksiä. Suljetut kysymykset muutettiin väittämiksi, joihin vastattiin Likert-asteikolla 1–5. Kyselyssä ei kysytty tarkempia henkilötietoja esimerkiksi osallistujan nimeä eli kysely oli anonyymi. Kyselyssä oli muutamia taustatietokysymyksiä esimerkiksi vuosikurssi ja opintolinja, mutta niiden avulla ei pystytty tunnistamaan yksittäisiä henkilöitä. Opinnäytetyön valmistuttua kyselyyn tulleet vastaukset ja muu siihen liittyvä materiaali poistetaan. Kyselyn alkuun liitettiin tutkimustiedote kaikille osallistujille luettavaksi (liite 2).

Kysely koostui neljästä osiosta: taustatiedot, yhteisöllisyys, musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen ja kehittäminen (liite 1). Osiot on jaoteltu väittämien aiheiden mukaan. Kun vastaukset ovat lajiteltu loogisesti, on vastaajien helpompi ymmärtää ne ja vastata kyselyyn (Tietoarkisto n.d.). Kyselyyn vastaaminen kannattaa tehdä mahdollisimman helpoksi, jotta vastausprosentti saataisiin mahdollisimman suureksi. Yleensä vastaajat eivät halua käyttää aikaa pitkiin ja epäselviin lomakkeisiin (Vehkalahti 2014, 48).

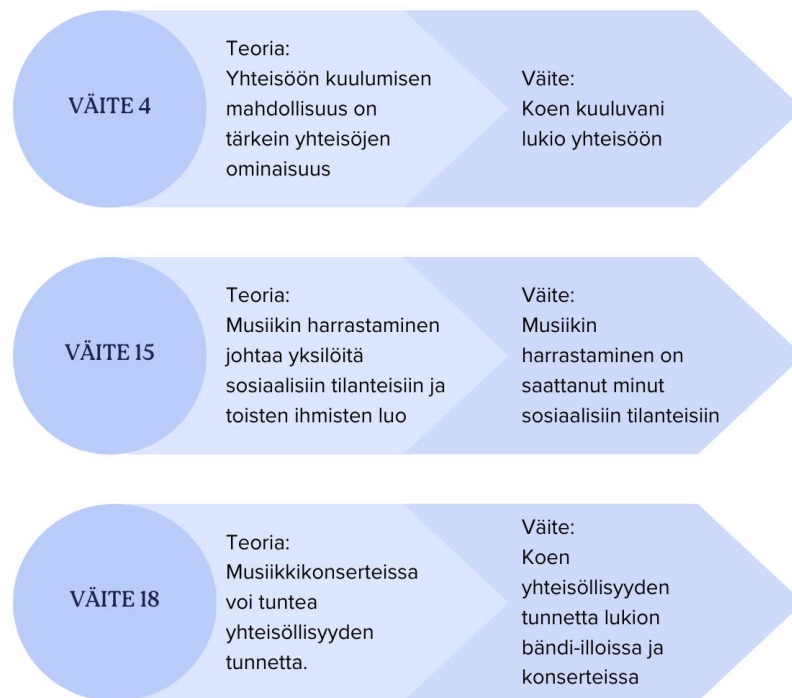
Kyselyn alussa kartoitettiin taustatietoja (kysymykset 1–3), jotta voidaan tutkia mahdollisia muuttujia. Taustatietojen jälkeen siirryttiin varsinaiseen kyselyyn, joka alkoi yhteisöllisyys osiolla. Yhteisöllisyyteen liittyvillä väitteillä halusimme tutkia yhteisöllisyyden tilaa yleisesti (kysymykset 4–12). Aloitimme yhteisöllisyys osion kysymyksellä ”Koetko kuuluvasi yhteisöön”, jolla halusimme herätellä vastaajaa aiheeseen ja saada yleistä kuvaa kokemuksista yhteisöllisyydestä. Poimimme teoriasta yhteisöllisyyteen liittyviä asioita esimerkiksi yhteisöllisyyttä ei voi syntyä ilman turvallisuutta ja luottamusta (Kytömäki n.d.; Saari 2011, 293). Näistä

tutkimustiedoista kokosimme väitteet: *Oloni on turvallinen lukioyhteisössä ja Luontan muihin opiskelijoihin*. Osion viimeisenä kysymyksenä oli avoin kysymys, johon sai kertoa vapaasti, kuinka yhteisöllisyys näkyy vastaajien arjessa. Näin saatiin tarkkoja ja laajoja vastauksia, joita olisi ollut hankala kysyä suljetuilla kysymyksillä.

Kolmas osio koski varsinaista tutkimuskysymystä: *miten musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen näkyy Kaustisen musiikkilukiassa*. Ennen väitteiden laatimista teimme kattavan pohjatyön teorian kanssa, josta saimme tietää, miten musiikki vaikuttaa esimerkiksi vuorovaikutukseen. Näiden pohjalta laadittiin kysymykset 13–23. Esimerkiksi Hyypän (2013, 100) mukaan musiikkitapahtumat ovat sosiaalisia tilanteita, jotka luovat yhteisöllisyyttä tapahtumassa kävijöille. Tästä tutkimustiedosta teimme vastaajille sopivan väitteen *Koen yhteisöllisyyden tunnetta lukion bändi-illoissa ja konserteissa*. Väitteillä haluttiin tutkia, kuinka vastaajat kokevat musiikin vaikuttavan yhteisöllisyyteen ja liittyikö musiikki yhteisöllisyyden tuntemiseen.

Viimeiseksi osioksi jätimme kehittämisen osion (kysymykset 24–26). Tässä vaiheessa vastaajat ovat päässeet jo sisälle aiheeseen ja pohtineet siihen liittyviä väitteitä. Opinnäytetyöllä halusimme luoda hyödyllistä tietoa musiikkilukiolle, joten kysyimme, kuinka tyytyväisiä opiskelijat ovat musiikilliseen yhteistoimintaan ja annoimme vapaan sanan kehittämisideoista. Tällä tavoin pystyttiin löytämään kehittämistä tarvittavia kohtia ja jo toimivia tapoja. Viimeiseksi kysyttiin yleisesti *mikä on parasta teidän lukio yhteisössä*, jotta vastaaja voi sanoa jotain haluaansa, mikä ei välttämättä tullut väitteisiin vastatessa esiin.

Kyselyn väitteet pohjautuivat teoriaan. Teorian ja kyselyn yhteyttä on havainnoitu kuviossa 4.

KUVIO 4. Teorian yhteys kyselyn väittämiin (teoriat Saari 2011, 293; Hyypä 2013, 90, 100; Hyypä & Liikanen 2005, 36 pohjalta).

Kohdejoukkomme oli Kaustisen musiikkilukion opiskelijat. Musiikkilukiossa opiskelee noin 170 opiskelijaa. Opiskelijoilta kerättiin dataa heidän kokemuksistaan yhteisöllisyydestä, musiikin kokemuksista ja niiden yhteisvaikutuksesta musiikkilukiossa. Kysely toimitettiin yhteyshenkilön kautta linkin muodossa opiskelijoille jaettavaksi (liite 1). Yhteyshenkilön kautta lähetettiin myös huoltajille tiedote tutkimuksesta, vaikka osallistujat olivat yli 15-vuotiaita ja saivat itse päättää osallistumisestaan (liite 2).

4.4 Aineiston analysointi

Kvantitatiivisia tuloksia analysoitiin Excelin ja SPSS-ohjelmiston avulla. Tutkimustulokset vietiin Exceliin ja SPSS-ohjelmistoon, jossa tehtiin havainnollistavia kaavioita tai taulukoita. Kaavioiden avulla tutkimustuloksia on helpompi havainnoida. Vastauksista tutkittiin kovarianssi standardointi eli korrelaatiokerroin (Tietokirjasto 2021). Korrelaation avulla voidaan tutkia tiettyjen asioiden suhdetta, esi-

merkiksi kokeeko opiskelija, joka soittaa useissa kokoonpanoissa, enemmän musiikin vaikutuksia yhteisöllisyyteen. Käytämme analysoinnissa ristiintaulukointia, jolla tutkitaan muuttujien jakautumista ja niiden riippuvuuksia (Tietoarkisto 2021). Ristiintaulukoinnissa opiskelijoita ja heidän vastauksiansa voidaan jakaa esimerkiksi vuosikurssien mukaan. Tietoarkiston (2021) mukaan ristiintaulukoinnissa havainnoidaan ehdollisia jakaumia. Ristiintaulukoinnin yhteydessä saamme laskettua p-arvon, jonka avulla voidaan määrittellä, onko tilastollinen ero merkittävää. P-arvon tulkittamiseen käytetään 5 %, 1 % ja 0,1 % merkitsevyystasoja. Jos vastaus on alle 5 % on tilastolliset erot melkein merkittäviä. Jos vastaus on alle 0,1 % on tilastollinen ero erittäin merkittävä. (Tietoarkisto 2021.) Ristiintaulukoinnin kautta voidaan löytää tietoa, jota ei muuten välttämättä huomattaisi.

Tutkimme vastauksista myös moodin, mediaanin, keskihajonnan ja keskiarvon. Moodi eli tyyppiarvo kertoo, mikä on muuttujan jakauman huippukohta eli mitä vastausta vastaajat ovat eniten valinneet (Tilastokeskus n.d.). Moodilla saadaan tietoa, mikä vastaus oli yleisin. Näin vastauksista voidaan saada yleiskuvaa siitä, mikä oli yleisin mielipide väitteeseen. Mediaani on keskiluku, joka kertoo keskimääräisen vastauksen (Tietoarkisto n.d.). Mediaani näyttäytyy korkeana lukuna, jos vastaukset ovat olleet suurimmaksi osaksi väitteen kanssa samaa mieltä. Mediaania laskettaessa vastausluvut järjestetään suuruusjärjestykseen ja niistä katsotaan keskimääräinen luku (Tietoarkisto n.d.). Keskiarvo kertoo muuttujan keskimääräisen arvon. Jos jakauma on esimerkiksi vino, tarvitaan analysointiin muutakin kuin keskiarvo. Keskiarvo ei anna silloin järkevää kuvaa muuttujasta. Keskimääräinen hajonta saadaan selville keskihajonnalla. Mitä pienempi keskihajonta on, sitä lähemmäksi arvot ovat sijoittuneet keskiarvon ympärille. (Vehkalahti 2014, 54.) Keskihajonnasta voidaan nähdä, onko suurin osa vastauksista lähellä keskiarvoa vai onko osa vastaajista ollut hyvin eri mieltä asiasta.

Laadullisia tuloksia analysoitiin aineistolähtöisesti. Leinosen (2018) mukaan aineistolähtöisessä analyysissä aineisto ohjaa analyysin tekoa. Aineistosta nostetaan esiin keskeisimmät asiat riippumatta siitä mitä ne ovat tai miten ne suhteutuvat aikaisempiin tutkimuksiin. Tulokset pelkistetään ja ryhmitellään, jonka jälkeen niitä tulkitaan teorian kautta. (Leinonen 2018.) Havainnollistamme aineistoa myös aineistosta nostetuista suurin lainauksin eli sitaatein.

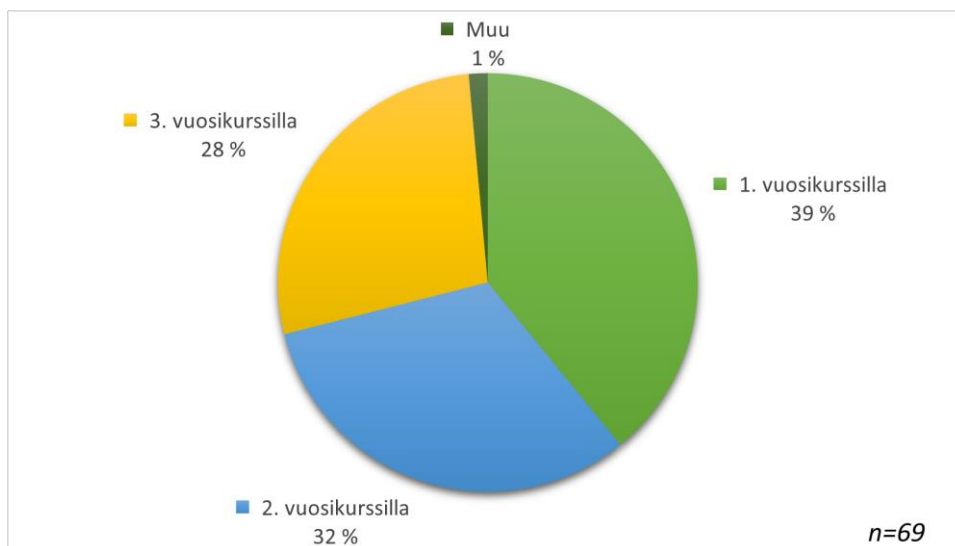
Avoimet kysymykset analysoitiin lukemalla ja lajittelemalla vastaukset. Niistä poimittiin yleisimmin esiintyneet vastaukset, joista luotiin pelkistetyt ilmaisut. Pelkistetyistä ilmaisuista koottiin alaluokka ja alaluokista yläkäsite. Taulukossa 1 on esimerkki analysoinnin vaiheista. Taulukko on tehty avoimesta kysymyksestä, jossa kysyttiin, kuinka yhteisöllisyys konkreettisesti näkyy koulussa ja minkälaisissa asioissa yhteisöllisyyden huomaa.

TAULUKKO 1. Yhteisöllisyyden näkyvyys koulun arjessa ala- ja yläluokat.

Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
Kannustava ja rento ilmapiiri	Ilmapiiri	Vuorovaikutus
Koulunväki tuntuu perheeltä	Sosiaaliset suhteet	
Ketään ei jätetä yksin	Syrjimättömyys	
Kaikille voi jutella	Avoimuus	
Yhteishenki konserteissa	Konsertit	Tapahtumat
Perinteet	Perinteet	
Bileet ja illanistujaiset	Juhlat	
Teemapäivät	Teemapäivät	
Vapaa-ajan hengaus	Vapaa-ajan vietto	Arki
Useat erilaiset bändit	Bändit	
Yhteisötunnit	Yhteisötunnit	

4.5 Vastaajien taustatietoa

Vastauksia kyselyyn saatiin 69 vastausta. Vastausprosentti oli 41 %. Vastaajien perusjoukko muodostuu Kaustisen musiikkilukion opiskelijoista. Kuvio 5 osoittaa, miltä vuosikurssilta vastaajat olivat. Eniten kyselyyn vastasi ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita (39 %). Vastaajamääränä 39 % tarkoittaa 27 vastaajaa. Vastauksia tuli melko tasaisesti jokaiselta vuosikurssilta. Muu – vastauksia oli vain 1 %. Taustatiedoissa kysimme myös opiskelusta yleislinjalla, aikuislukiossa tai yhdistelmäopinnoista. 7 % vastaajista vastasi olevansa jollakin edellä mainituista. Loput vastaajista (93 %) ovat musiikkilukion musiikkilinjalla.

KUVIO 5. Vuosikurssiin kysymyksen vastaukset.

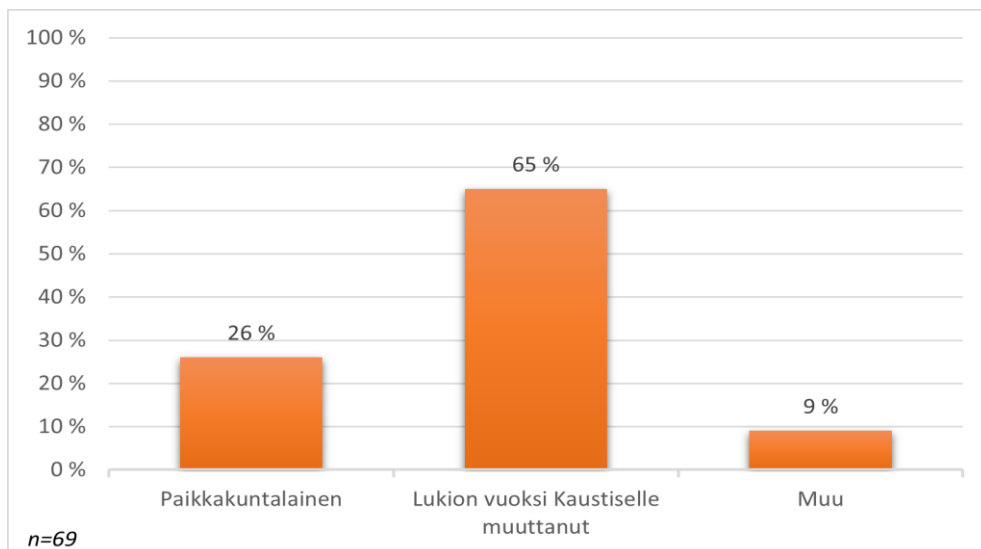
Kuviossa 6 on nähtävillä, että 93 % vastaajista harrastaa musiikkia. Tämä tarkoittaa sitä, että 64 vastaajaa harrastaa ja 5 vastaajaa ei harrasta musiikkia. Musiikin harrastaminen voi vaikuttaa kokemukseen siitä, kuinka musiikki vaikuttaa yhteisöllisyyteen. Taustatiedolla haluttiin saada mahdollisuuden tutkia näitä kahta ryhmää myös erillisesti, mutta aineisto oli niin pieni, että kyseistä kohtaa ei voitu käyttää taustatietona.

KUVIO 6. Musiikin harrastaneisuuden kysymyksen vastaukset.

Taustatietona kysyttiin, onko vastaaja kotoisin Kaustiselta. Tällä taustatiedolla haettiin tietoa vaikuttaako yhteisöllisyyden kokemuksiin muutto uuteen ympäristöön tai paikkakunnalta oleminen. Muualta muuttaneiden ja paikkakuntalaisten luultavasti suurin ero on se, että suurin osa paikkakuntalaisista asuu vielä kotona

ja muualta tulleilta asuu itsenäisesti esimerkiksi lukion asuntoloilla. Kuviosta 6 on nähtävillä, että vastaajista 65 % on muuttanut Kaustiselle lukion vuoksi. Tämä tarkoittaa 45 vastaajaa. *Muu*-vastauksen valinneeet tarkensivat jokainen vastaus-taan naapuripaikkakunnalla asumisella. Tämän vuoksi yhdistimme tuloksien tarkastelussa paikkakuntalaisuuden ja muu vastausten vastausjoukon yhdeksi vastausjoukoksi, joka kantaa nimeä paikkakuntalaiset.

KUVIO 7. Paikkakuntalaisuuden kysymyksen vastaukset.

5 TULOKSET

5.1 Yhteisöllisyyden toteutuminen

Yhteisöllisyys-osiolla haettiin yleisiä vastauksia yhteisöllisyydestä Kaustisen musiikkilukiassa. Osion vastaukset ovat tärkeitä, kun tutkitaan musiikin vaikutuksia tähän yhteisöllisyyteen. Vastauksista voidaan nähdä yhteisöllisyyden tilaa ja peilata musiikin vaikutuksia yhteisöllisyyteen. Kyselyyn vastattiin asteikolla 1 (*täysin eri mieltä*) - 5 (*täysin samaa mieltä*).

Kuviossa 8 on nähtävissä Yhteisöllisyys-osion vastausten keskiarvot. Kuvioista on luettavissa, että kaikkien osion vastausten keskiarvot ovat melko tasaisia ja positiivisia. Keskiarvojen perusteella kuitenkin voidaan nähdä, että eniten vastaajat olivat *täysin samaa mieltä* siitä, että he ovat löytäneet saman henkisiä ihmisiä musiikkilukiosta. Keskihajonta väitteen vastauksissa oli 0,7. Vastausten mediaani ja moodi olivat molemmat 5. Vaikka keskiarvot ovat tasaisia, on silti nähtävissä, että heikoin keskiarvo oli väitteessä *”Luotan muihin opiskelijoihin”*. Väitteen vastausten keskiarvo on 4,1. Vastausten mediaani ja moodi olivat molemmat 4, joten suurin osa vastaajista oli *jokseenkin samaa mieltä*. Keskihajonta vastauksissa oli 0,8.

KUVIO 8. Yhteisöllisyys - vastausten keskiarvo

Taulukossa 2 on ristiintaulukoidut vastaukset vastaajan vuosikurssin ja yhteisöllisyyden osion ensimmäisen väitteen ”Koen kuuluvani lukioyhteisöön” kesken.

Ensimmäisellä vuosikurssilla olevista vastaajista suurin osa (93 %) kokee *täysin* tai ainakin *jokseenkin* kuuluvan musiikkilukion yhteisöön. Mielenpiteet jakaantuvat toisella vuosikurssilla hieman enemmän. Toisen vuosikurssin opiskelijoista 82 % kokee *täysin* tai *jokseenkin* kuuluvansa yhteisöön, mutta 18 % vastaajista *ei ole samaa eikä eri mieltä* tai *jokseenkin eri mieltä*. Kolmannen vuosikurssin vastaajissa on vuosikursseista vähiten (11 %) *täysin samaa mieltä* olevia. Yhtä suuri osa (11 %) kolmannen vuosikurssin vastaajista kokee *jokseenkin olevansa eri mieltä* tai *täysin eri mieltä* siitä, että kokee kuuluvansa lukioyhteisöön. Kriittisyys yhteisöllisyyttä kohtaan mahdollisesti hieman lisääntyy koulun aikana tai se tarvitsisi enemmän tukea jatkuakseen. Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että suurin osa (82 %) vastaajista kokee *ainakin jokseenkin* kuuluvansa musiikkilukion yhteisöön. Ristiintaulukoinnin perusteella eri vuosikurssien vastaajien ero on tilastollisesti melkein merkitsevä ($p < 0,05$) kokemuksessa kuuluvatko he Kaustisen musiikkilukion yhteisöön. Tässä ristiintaulukoinnista on vuosikurssien osalta jätetty pois vastausvaihtoehto *muu*, sillä vastaajia oli hyvin vähäinen määrä. Tämän vuoksi vastauksia yhteensä 68.

TAULUKKO 2. Ristiintaulukointi kokemuksista yhteisöön kuulumisesta vuosikursseittain (havaitut frekvenssit ja prosenttijakauma).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä (n)
1. vuosikurssi	14 51,9 %	11 40,7 %	2 7,4 %	0 0 %	0 0 %	27 100 %
2.vuosikurssi	9 40,9 %	9 40,9 %	3 13,6 %	1 4,2 %	0 0 %	22 100 %
3. vuosikurssi	2 10,5 %	14 73,7 %	1 5,3 %	1 5,3 %	1 5,3 %	19 100 %
Yhteensä	25	34	6	2	1	68 100 %
$\chi^2 = 13$; vapausaste=8; $p = 0,03$						

Taulukossa 3 on nähtävillä vastaajien vuosikurssin ja väitteen "*Koen lukio yhteisöllisyyden olevan hyvä*" ristiintaulukointi. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoista 70 % on *täysin samaa mieltä* siitä, että yhteisöllisyys on hyvää ja loput 30 % *jokseenkin samaa mieltä*. Toisella vuosikurssilla *täysin samaa mieltä* olevien

määrä on laskenut 55 %:iin ja 9 % on *jokseenkin eri mieltä* väitteestä. Kolmannelta vuosikurssilla *täysin samaa mieltä* olevien määrä on jatkanut laskuaan ja vastaajista 26 % on *täysin samaa mieltä* väitteen kanssa. Ristiintaulukoinnin perusteella eri vuosikurssien vastaajien ero on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$) kokemuksessa, onko lukion yhteisöllisyys hyvä. Yhteisöllisyyttä mahdollisesti arvioidaan hieman kriittisemmin, kun yhteisössä on oltu pidempään. Tässäkin ristiintaulukoinnista on vuosikurssien osalta jätetty pois vastausvaihtoehto *muu*, sillä vastaajia oli hyvin vähäinen määrä.

TAULUKKO 3. Ristiintaulukointi kokemuksista yhteisöllisyyden laadusta vuosikursseittaan (havaitut frekvenssit ja prosenttijakauma).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä (n)
1. vuosikurssi	19 70 %	8 30 %	0 0 %	0 0 %	0 0 %	27 100 %
2.vuosikurssi	12 55 %	2 27 %	2 9 %	2 9 %	0 0 %	22 100 %
3. vuosikurssi	5 26 %	11 58 %	3 16 %	0 0,0 %	0 0,0 %	19 100 %
Yhteensä	36	25	5	2	0	68 100 %
$\chi^2 = 16$; vapausaste=8; $p=0,009$						

Taulukossa 4 on nähtävillä vastaajien vuosikurssin ja "*Koen, että voin olla aidosti oma itseni lukioyhteisössä*" väitteen ristiintaulukointi. Ensimmäisen vuosikurssin vastaajista jokainen (100 %) oli *täysin* tai *jokseenkin samaa mieltä*. Toisen vuosikurssin vastaajista puolet (50 %) oli *täysin samaa mieltä* ja 37 % *ei ollut samaa eikä eri mieltä* tai *jokseenkin eri mieltä*. Kolmannelta vuosikurssilta 37 % oli *täysin samaa mieltä* ja 21 % *vastaajista ei ollut samaa eikä eri mieltä* väitteen kanssa. Ristiintaulukoinnin perusteella eri vuosikurssien vastaajien ero on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$) kokemuksessa, pystyykö olemaan täysin oma itsensä yhteisössä. Tässäkin ristiintaulukoinnista on vuosikurssien osalta jätetty pois vastausvaihtoehto *muu*, sillä vastaajia oli hyvin vähäinen määrä.

TAULUKKO 4. Ristiintaulukointi pystyvyydestä olla aidosti oma itsensä yhteisössä vuosikursseittain (havaitut frekvenssit ja prosenttijakauma):

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä (n)
1. vuosikurssi	15 56 %	12 44 %	0 0 %	0 0 %	0 0 %	27 100 %
2.vuosikurssi	11 50 %	3 14 %	5 23 %	3 14 %	0 0 %	22 100 %
3. vuosikurssi	7 37 %	8 42 %	4 21 %	0 0,0 %	0 0,0 %	19 100 %
Yhteensä	33	23	9	3	0	68 100 %
$\chi^2 = 17$; vapausaste=8; p=0,004						

Taulukosta 5 nähdään ristiintaulukoidut vastaukset paikkakuntalaisuuden ja väitteen *“Kaustisen musiikkilukion yhteisöllisyys on tuonut elämäni jotain merkittävää, jonka uskon jäävän elämäni lukion jälkeenkin”* kesken. Musiikkilukion vuoksi Kaustiselle muualta muuttaneiden vastauksissa suurin osa (75 %) vastasivat olevansa *täysin samaa mieltä*. Paikkakuntalaisista 42 % vastasi olevansa *täysin samaa mieltä*, mutta huomattava osa (17 %) vastasi olevansa *täysin eri mieltä*. Lukion vuoksi Kaustiselle muuttaneiden vastauksissa ei ollut yhtään (0 %) *täysin eri mieltä* olevaa vastausta. Ristiintaulukoinnin perusteella paikkakunnalla jo asuvien ja muualta muuttaneiden vastaajien ero on tilastollisesti melkein merkitsevä (p<0,05). Muualta muuttaneille yhteisöllisyys on mahdollisesti merkityksellisempää kuin paikkakuntalaisille. Taulukon 5 ristiintaulukoinnissa yhdistettiin Kaustiselta ja naapuripaikkakunnasta tulevat vastaajat yhdeksi vastausjoukoksi, joiden nimenä on paikkakuntalaiset, sillä naapurikunnan joukko oli pieni ja yhdistettävissä haluttujen taustatietojen perusteella paikkakuntalaisiin. Yksi vastaaja ei vastannut tähän väitteeseen, joten vastauksia on 68.

TAULUKKO 5. Ristiintaulukointi musiikkilukion yhteisöllisyyden tuomasta merkityksellisyydestä vuosikursseittain (havaitut frekvenssit ja prosenttijakauma).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä (n)
Paikkakuntalainen	10 42 %	7 29 %	2 8 %	1 4 %	4 17 %	24 100 %
Muualta muuttanut	33 75 %	6 14 %	3 7 %	2 4 %	0 0 %	44 100 %
Yhteensä	43	13	5	3	4	68 100 %
$\chi^2 = 12$; vapausaste=4; $p=0,02$						

Yhteisöllisyysosion lopussa oli avoin kysymys, *“Miten yhteisöllisyys käytännössä näkyy koulussasi? Minkälaisissa asioissa/tilanteissa huomaat yhteisöllisyyttä?”*. Vastauksia kysymykseen tuli yhteensä 40 (n=40). Vastaukset pelkistettiin ilmaisiin, jotka ryhmiteltiin ala- ja yläluokkiin. Alaluokkia yhdistämällä muodostuivat kolme yläluokkaa: vuorovaikutus, tapahtumat ja arki (taulukko 6).

TAULUKKO 6. Yhteisöllisyyden näkyvyys koulun arjessa ala- ja yläluokat.

Alaluokka	Yläluokka
Ilmapiiri	Vuorovaikutus
Sosiaaliset suhteet	
Ei syrjintää	
Avoin kanssakäyminen	
Konsertit	Tapahtumat
Perinteet	
Illanistujaiset	
Teemapäivät	
Vapaa-ajan vietto	Arki
Bändit	
Yhteisötunnit	

Vastaajat kokivat yhteisöllisyyden näkyvän lukiossa kannustavana, hyväksyvänä ja avoimena ilmapiirinä. Yhteisöllisyyden koettiin vaikuttavan ilmapiiriin vahvasti. Kannustavan ilmapiirin avulla opiskelijat kertovat pystyvänsä tuntea olonsa hyväksytyksi ja siten osaksi yhteisöä. Vastauksissa yhteisöllisyyden kerrottiin ilmevän avoimena kanssakäymisenä ja syrjimättömyydellä, joka arjessa näkyy

muun muassa sillä, että kaikki opettajat ja oppilaat tervehtivät toisiaan. Useissa vastauksissa painotettiin sitä, ettei ketään jätetä yksin.

“Ilmapiiri on kannustava ja lukiossa kokee olonsa hyväksytyksi ja osaksi yhteisöä.”

“Oppilaat hurraavat toisilleen ja kehuvat ja kannustavat toisiaan esityksissä ja muualla. Kaikki lukiolaiset on kutsuttu vapaa-ajan menoihin.”

“Keneltä vain voi kysyä tarvittaessa apua. Uskallan olla oma itseni muiden kanssa.”

Tuloksien mukaan vastaajat kokivat erilaiset koulussa järjestettävät tapahtumat olennaisena osana koulun yhteisöllisyyttä. Vastauksissa nousi esiin erilaiset koulun sisäiset perinteet. Vastaajien mukaan teemapäivinä ja konserteissa koulun yhteisöllisyys korostuu tavallista enemmän. Etenkin konserteissa kannustava ilmapiiri nousi vastauksissa usein esiin. Huolimatta siitä, miten esitys sujuu, opiskelijat kokivat, että kaikki kannustavat toisiaan. Illanistujaisissa opiskelijat tutustuvat toisiinsa entistä syvemmin.

“Varsinkin eri tapahtumissa näkee koulumme yhteisöllisyyden, kun kaikki puhaltavat yhteen hiileen.”

“Etenkin illanistujaisissa ja bändikonserteissa yhteisöllisyys paistaa myös ulkopuolisille vahvasti.”

“Meillä on kivoja perinteitä ja teemapäiviä.”

Vastaajien mukaan yhteisöllisyys näkyy arjessa kaikessa koulun toiminnassa. Myös vapaa-ajalla opiskelijat viettävät aikaa toistensa kanssa, jossa koetaan yhteisöllisyyden näkyvän. Vastauksissa nousi yhdessä soittaminen, jonka koetaan tuovan opiskelijoita yhteen yhteisen mielenkiinnon kohteen kautta. Vastauksista selviää, että vapaa-ajallakin opiskelijat soittavat yhdessä eri bändi kokoonpanoissa. Yhteisötunneilla koko koulun kokoontuminen yhteen sekä ruokailussa tapahtuva laulaminen syntymäpäiväsankarille koettiin ilmentävän yhteisöllisyyttä.

“Ihmiset viettävät lukion ja kouluajan ulkopuolella paljon vapaa-aikaa, ja rankasta koulunkäynnistä selviytyminen yhdistää opiskelijoita.”

“Yhteisöllisyys näkyy välitunneilla sekä tunneilla ja etenkin ruokailuissa. Niinkin mahtava perinne on laulaa synttärিসankareille yhdessä aplodien kera. Siellä ei syrjitä tai katsota alaspäin.”

5.2 Musiikin vaikutuksia yhteisöllisyyteen

Seuraavan osion vastausten keskiarvot ovat näkyvissä kuviossa 9. Vuosikurs- sien välillä ei ollut huomattavaa eroavaisuutta vastauksissa, joten kuviossa on kaikkien vuosikurssien vastaukset. Osiossa vastausten keskiarvot ovat tasaisia ja keskiarvot vaihtelevat välillä 4,1–4,6. Suurin vastausten keskiarvo on väit- teessä *“Kuorotoiminta, bänditoiminta, musikaaliharjoitukset yms. lisäävät mieles- täni lukion yhteisöllisyyttä”*. Vastausten keskihajonta oli 0,7. Mediaani ja moodi molemmat olivat 5 eli vastauksena suurimmalla osalla oli vastausvaihtoehto *täy- sin samaa mieltä*. Matalin keskiarvo (4,1) on väitteessä *“Olen saanut merkittäviä ihmissuhteita lukiossa musiikkiharrastusten tai muun musiikkitoiminnan kautta”*. Väitteen vastausten keskihajonta oli 1,6. Vastausten mediaani oli 4 ja moodi 5.

KUVIO 9. Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen - vastausten keskiarvo

Kuviossa 10 on nähtävillä väittämän *“Kuinka monessa eri bändi-, laulu- tai orkes- terikokoonpanossa olet ollut mukana lukioaikana?”*. Väitteen vastausvaihtoehdot ovat eri kuin muissa osion väitteissä, joten väite on omana kaaviona. 81 % vas- taajista on ollut *useammassa kuin yhdessä* kokoonpanossa lukioaikana. 7 % vas-

taajista ei ole ollut ollenkaan musiikillisissa kokoonpanoissa. Kysymyksellä halusimme selvittää, onko useimpiin kokoonpanoihin osallistumisella vaikutusta musiikin vaikutuksien kokemiseen yhteisöllisyydessä.

KUVIO 10. Musiikkikokoonpanoissa aktiivisuuden kysymyksen vastaukset.

Taulukosta 7 on nähtävillä, että Kaustiselle lukion takia muualta muuttaneista 57 % on *täysin samaa mieltä*, että ovat *tutustuneet muihin samanlaisen musiikkimaun omaaviin opiskelijoihin*. Paikkakuntalaisista 50 % vastasi väitteeseen *jokseenkin samaa mieltä*, joka on prosentuaalisesti melkein yhtä paljon kuin muualta muuttaneiden *täysin samaa mieltä* vastaukset. Muualta muuttaneista yksikään vastaaja ei ollut *jokseenkin eri mieltä* tai *täysin eri mieltä* asiasta. Paikkakuntalaisista *jokseenkin eri mieltä* tai *täysin eri mieltä* olevia oli 12 %. Ristiintaulukoinnin perusteella paikkakunnalla jo asuvien ja muualta muuttaneiden vastaajien ero on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$) tutustumisessa muihin opiskelijoihin, joilla on samanlainen musiikkimaku. Tässäkin ristiintaulukoinnissa yhdistettiin paikkakuntalaiset ja naapurikunnassa asuvat vastaajat yhdeksi vastausjoukoksi, joiden nimenä on paikkakuntalaiset. Yksi vastaaja ei vastannut tähän väitteeseen, joten vastauksia 68.

TAULUKKO 7. Ristiintaulukoinnissa paikkakuntalaisuus ja tutustuminen muihin opiskelijoihin, joilla on samanlainen musiikkimaku (havaitut frekvenssit ja prosenttijakauma).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä n
Paikkakuntalainen	5 21 %	12 50 %	4 17 %	2 8 %	1 4 %	24 100 %
Muualta muuttanut	25 57 %	15 34 %	4 9 %	0 0 %	0 0 %	44 100 %
Yhteensä	30	27	8	2	1	68 100 %
$\chi^2 = 12$; vapausaste=4; $p=0,01$						

Taulukossa 8 on nähtävissä paikkakuntalaisuuden ja "Musiikin kautta on helppo tutustua muihin" ristiintaulukointi. Paikkakuntalaisista 35 % oli *täysin samaa mieltä*. *Ei samaa eikä eri mieltä* ja *jokseenkin eri mieltä* oli 21 %. Kaustiselle muualta muuttaneista vastaajista puolet (51 %) oli *täysin samaa mieltä* ja 47 % *jokseenkin samaa mieltä*. Ristiintaulukoinnin perusteella paikkakunnalla jo asuvien ja muualta muuttaneiden vastaajien ero on tilastollisesti melkein merkitsevä ($p < 0,05$). Muualta Kaustiselle muuttaneille musiikki voi mahdollisesti olla useammalle harrastus kuin paikkakuntalaisille. Taulukon 8 ristiintaulukoinnissa yhdistettiin Kaustiselta ja naapuripaikkakunnasta tulevat vastaajat yhdeksi vastausjoukoksi, joiden nimenä on paikkakuntalaiset. Yksi vastaaja ei vastannut tähän väitteeseen, joten vastauksia 68.

TAULUKKO 8. Ristiintaulukointi kokemuksista musiikin avulla muihin tutustumisesta paikkakuntalaisuuden mukaan (havaitut frekvenssit ja prosenttijakauma).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä n
Paikkakuntalainen	8 35 %	10 43 %	4 17 %	1 4 %	0 0,0 %	22 100 %
Muualta muuttanut	23 51 %	21 47 %	1 2 %	0 0 %	0 0 %	45 100 %
Yhteensä	31	31	5	1	0	68 100 %
$\chi^2 = 10$; vapausaste=4; p=0,37						

Taulukossa 9 nähdään ristiintaulukointi paikkakuntalaisuuden ja väitteen "Musiikin harrastaminen on saattanut minut sosiaalisiin tilanteisiin" kanssa. Paikkakuntalaisista 43 % vastaajista on väitteen kanssa täysin samaa mieltä, mutta 18 % on jokseenkin tai täysin eri mieltä. Muualta muuttaneista 93 % on *täysin* tai *jokseenkin samaa mieltä*. Ristiintaulukoinnin perusteella paikkakunnalla jo asuvien ja muualta muuttaneiden vastaajien ero on tilastollisesti merkitsevä ($p < 0,01$). Tässäkin ristiintaulukoinnin tuloksissa voi olla mahdollista, että Kaustiselle muuttaneille musiikki voi olla mahdollisesti useammalle harrastus kuin paikkakuntalaisille. Taulukon 9 ristiintaulukoinnissa yhdistettiin Kaustiselta ja naapuripaikkakunnasta tulevat vastaajat yhdeksi vastausjoukoksi, joiden nimenä on paikkakuntalaiset. Yksi vastaaja ei vastannut tähän väitteeseen, joten vastauksia 68.

TAULUKKO 9. Ristiintaulukointi paikkakuntalaisuudesta ja kokemuksesta, onko musiikki saattanut sosiaaliin tilanteisiin (havaitut frekvenssit ja prosenttija-kauma).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä n
Paikkakuntalainen	10 43 %	5 22 %	4 17 %	2 9 %	2 9 %	23 100 %
Muualta muuttanut	34 7 %	8 18 %	3 7 %	0 0 %	0 0 %	45 100 %
Yhteensä	44	13	7	2	2	68 100 %
$\chi^2 = 12$; vapausaste=4; $p=0,009$						

Taulukossa 10 on ristiintaulukoitu paikkakuntalaisuus ja väitteen “*Koen yhteisöllisyyden tunnetta lukion bändi-illoissa ja konserteissa*” vastaukset. Paikkakuntalaisista hieman alle puolet (45 %) ovat väitteen kanssa *täysin samaa mieltä*. Hieman alle kolmasosa (27 %) paikkakuntalaisista *ei ollut samaa eikä eri mieltä* ja 14 % oli *jokseenkin* tai *täysin eri mieltä*. Kaustiselle muualta muuttaneista 92 % oli *täysin* tai *jokseenkin samaa mieltä*. Ristiintaulukoinnin perusteella paikkakunnalla jo asuvien ja muualta muuttaneiden vastaajien ero on tilastollisesti melkein merkitsevä ($p < 0,05$). Paikkakuntalaisista mahdollisesti useampi ei koe musiikillisia tapahtumia niin yhteisölliseksi kuin muualta muuttaneet. Taulukon 10 ristiintaulukoinnissa yhdistettiin Kaustiselta ja naapuripaikkakunnasta tulevat vastaajat yhdeksi vastausjoukoksi, joiden nimenä on paikkakuntalaiset. Väitteeseen vastasi 67 vastaajaa eli kaksi vastaajaa ei vastannut väitteeseen.

TAULUKKO 10. Ristiintaulukointi paikkakuntalaisuudesta ja yhteisöllisyyden tunteen kokeminen lukion konserteissa (havaitut frekvenssit ja prosenttijakauma).

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	
Paikkakuntalainen	10 45 %	3 14 %	6 27 %	2 9 %	1 5 %	22 100 %
Muualta muuttanut	32 72 %	9 20 %	2 4 %	2 4 %	0 0 %	45 100 %
Yhteensä	42	12	8	4	1	67 100 %
$\chi^2 = 11$; vapausaste=4; $p=0,019$						

Kuviossa 11 nähdään ensimmäisen monivalintakysymyksen ”*Musiikin avulla pystyn...*” vastauksien jakauma. Monivalintakysymyksessä valittiin väittämät, jotka koettiin sopivan väittämään. Eniten valittiin vastausvaihtoehtoa ”*Musiikin avulla pystyn rentoutumaan*” ja vähiten ”*Musiikin avulla pystyn ilmaisemaan mielipiteeni*”. Muiden vastausvaihtoehtojen valitseminen oli melko tasaista.

KUVIO 11. Musiikin avulla pystyn –monivalintakysymyksen vastaukset.

Kuviossa 12 on nähtävissä monivalintakysymyksen ”*Mitkä asiat koet yhdistävän yhteisösi jäseniä?*” vastaukset. Eniten valittiin vaihtoehtoa ”*Musiikki*”. Vastaajista 63 valitsi tämä yhteisöä yhdistäväksi tekijäksi. Vähiten valintoja tuli vaihtoehtoon *Opiskelu*, jonka 51 vastaajaa koki yhdistäväksi tekijäksi. Monivalintakysymyk-

seen oli mahdollista vastata myös avoimesti, johon saimme kaksi vastausta. Vastauksissa lisättiin yhdistäväksi tekijäksi ikä ja vapaa-aikana vietettävä yhdessä-olo.

KUVIO 12. Yhteisöä yhdistävät tekijät -monivalintakysymyksen vastaukset.

5.3 Yhteisöllisyyden kehittäminen

Kuviossa 13 nähtävissä yhteisöllisyyden kehittämisen osion vastausten jakauma. Vastauksissa ei huomattavia eroja taustamuuttujiin nähden. Vastaajista 36 oli *täysin samaa mieltä*, että Kaustisen musiikkilukiossa järjestetään tarpeeksi musiikillista yhteistoimintaa. Vain yksi vastaaja oli *täysin eri mieltä* asiasta. Keskihajonta vastauksissa oli 0,9. Vastausten moodi ja mediaani oli 5. Keskiarvo vastauksissa oli 4,3.

KUVIO 13. Yhteisöllisyyden kehittäminen - kysymyksen vastausten jakauma.

Kehittämisen osion ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin lukion yhteistoiminnasta ja opiskelijoiden toiveista: *“Toivoisitko lisää yhteisötoimintaa lukioarkeen? Minkälaista yhteisötoimintaa toivoisit?”*. Vastauksia kysymykseen saimme 26, joista 12 sisälsi kehitysidean. Muut vastaukset sisälsivät *en osaa sanoa* tai *en tiedä* vastauksia. Vastaukset pelkistettiin ilmaisuiksi ja ryhmiteltiin alaluokkiin. Vastauksiin pohjautuen alaluokista muodostettiin yläluokat: toiminnallista tekemistä, luovaa tekemistä ja tapahtumat (taulukko 11).

TAULUKKO 11. Kehittämissideoiden ala- ja yläluokat.

Alaluokka	Yläluokka
Lautapelihetkiä	Toiminnallinen tekeminen
Olohuonehetkiä	
Enemmän liikuntapäiviä	
Yhteissoittoa	Luovaa tekeminen
Taiteilua	
Lisää konsertteja	Tapahtumat
Esityksiä vain lukion väelle	
Lisää vapaa-ajan tapahtumia	

Esimerkkinä toiminnallisesta tekemisestä vastaajat nostivat esiin lautapeli- ja olohuonehetket sekä liikunnalliset toiminnot. Vastauksissa liikunnallisesta toiminnasta nousi liikuntapäivät sekä liikunta yleisesti. Vastauksissa ei ilmennyt tarkempia perusteluja, miksi opiskelijat toivoisivat lisää liikuntapäiviä tai liikuntaa lukioarkeen. Vastauksissa nousi esiin myös toive matalankynnyksen toiminnasta, johon olisi helppo jokaisen osallistua.

“Ei musiikillista, kuten taiteluita, lautapeliä, yms.”

“Jotain mihin kaikki voi osallistua eikä suunnattu vain tietynlaisille ihmisille”

“Lisää liikuntapäiviä”

Muutamassa vastauksessa toivottiin lisää luovaa tekemistä. Esiin nousi esimerkiksi yhteinen musiikin soittaminen ja yhteissoitto, jossa ei ole taitotasolla väliä. Yhteissoitossa toivottiin erityisesti yhdessä soittamisen harjoittelua. Musiikin rinnalle toivottiin myös taiteilua.

”Toivoisin erityisesti yhteistä musiikin soittamista, jossa taitotasolla ei ole väliä. Tilaisuuksien aikana opeteltaisiin yhdessä soittamista ja etenkin yhdessä soittamista.”

Konsertit, bändi-illat, vapaa-ajalla tapahtuvat tapahtumat ja erilaiset pienet ja isot esitykset nousivat vastauksissa vahvasti esiin. Vastaaajien toiveena on, että näitä lisättäisiin lukioarkeen enemmän. Toiveissa mainittiin, että bändikonsertteihin on ollut hankala päästä soittamaan. Hankaluus päästä esiintymään koettiin suosimisenä tiettyjä opiskelijoita kohtaan. Noin 60 % vastauksista sisälsi toiveita useammin järjestettävistä esiintymistä ja konserteista. Toiveet kertovat yhteisön tarpeesta, että jokainen halukas pääsisi näkyviin ja esiintymään. Kehitysideana mainittiin myös vain lukioyhteisölle järjestettävät bändikonsertit.

”Lisää bändikonsertteja.”

”Toivon, että kaikilla olisi tasapuolinen mahdollisuus esiintyä. Koulu suosii samoja ihmisiä jatkuvasti, eikä puolellakaan oppilaista tule koskaan olemaan mahdollisuutta esiintyä.”

”Vähän lisää kaikenlaisia isompia esityksiä tms.”

Kehittämisen osuuden viimeisenä kysymyksenä oli avoin kysymys, *”Mikä on parasta teidän lukioyhteisössänne?”*. Tuloksista muodostettiin alaluokat ja kolme yläluokkaa: tapahtumat, yhteisöllisyys ja sosiaaliset suhteet (taulukko 12).

TAULUKKO 12. Lukioyhteisön parhaiden asioiden ala- ja yläluokat.

Alaluokka	Yläluokka
Perinteet	Tapahtumat
Vapaa-ajan tapahtumat	
Juhlat	
Konsertit	
Yhteishenki	Yhteisöllisyys
Ilmapiiri	
Erilaisuuden hyväksyminen	
Ystävällisyys	
Muut opiskelijat	Sosiaaliset suhteet
Koulun henkilökunta	
Ystävät	

Vastauksissa nousi esiin koulun yhteiset tapahtumat, kuten erilaiset juhlat, konsertit, koulun sisäiset perinteet sekä vapaa-ajalla tapahtuvat tapahtumat. Vastauksissa opiskelijat nostivat esiin sen, että erilaiset tapahtumat jäävät opiskelijoiden muistoihin ja mieleen pääosin positiivisina kokemuksina myös lukioajan jälkeiseen elämään.

“Konsertti ja muut tapahtumakokemukset, jotka jäävät mieleen.”

“...konsertit, vapaa-aika ja bileet...”

Vastauksissa nousi selkeästi esiin lukion yhteisöllisyys. Vastaajien mukaan lukion ilmapiiri on hyväksyvä ja ystävällinen eikä muita opiskelijoita kiusata tai syrjitä. Useassa vastauksessa painotettiin erilaisuuden hyväksymistä ja, kuinka kaikille voi koulussa jutella. Valitsimme viimeiseksi sitaatiksi pitkän sitaatin, sillä koimme sen kiteyttävän useiden vastausten sisällön.

“Varmaan se iloinen ja ystävällinen ilmapiiri, jolloin kukaan ei jää yksin.”

“Yhteishenki ja miten monenlaisia ihmisiä löytyy. Opiskelijat klasarin kuuntelijoista hevareihin tulevat juttuun. Jokaiselle löytyy samanhenkinen kaveri. Lukiolaiset ymmärtävät hyvin erilaisuutta”

”Ei tarvi pelätä, että kiusattais”

“Joka kerta kun ilmestyn kouluun, minua odottaa halit ja iloiset tervehdykset. Rakastan yli kaiken, kuinka isojen tapahtumien jälkeen keräännytään yhteen juhlimaan saavutusta ja suremaan sen loppua. Jos soitan tai kuuntelen muiden soittoa, jään usein hetkeksi pysähtymään ajatusteni kanssa ja vain katson ympärilleni. Tajuan kuinka kaikki lukiossa ovat niin erilaisia, mutta tässä me yhdessä ollaan, reivataan yhden perinnebiisin takia kuin viimeistä päivää ja minä olen osa tätä ihanaa, kaunista kaaosta. Parasta on ne pienet hetket, kun tajuaa että ympärillä on hullu määrä aivan ihania ihmisiä, joita kaikkia yhdistää tämä lukio vielä valmistumisen jälkeenkin. Kun joku kuulee sinun olevan Kamulun alumni, niin tietää että olet kokenut saman yhteisöllisyyden kauneuden. Miten sitä kuvailisin - Se on kaaos, mutta se on kaunista, ja se on meidän!”

Parhaiksi asioiksi vastaajat nostivat myös sosiaaliset suhteet, ystävät, muut opiskelijat sekä koulun henkilökunnan. Varsinkin ystävät mainittiin useasti vastauksissa. Vastauksissa korostui se, että vaikkei oltaisi hyviä ystäviä niin silti voidaan viettää aikaa yhdessä ja, että jokainen on tervetullut yhteisöön.

“Ehdottomasti ystävät ja kokemukset!”

“Ihmiset <3”

“Konsertit, ystävät ja opettajat!”

”Ihmiset ja kuinka mukavia kaikki on”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuloksissa korostui, että Kaustisen musiikkilukion yhteisöllisyys on hyvää. Hyvän yhteisöllisyyden tunnusmerkkejä ovat yhteisön jäsenien yhteenkuuluvuuden tunne ja kokemus siitä, että yksilö kokee tullessa nähdyksi ja kuulluksi yhteisön sisällä (Kytömäki n.d.). Suurin osa opiskelijoista kokee kuuluvansa yhteisöön, tuntevansa olonsa turvalliseksi yhteisössä ja tulevansa helposti toimeen muiden yhteisön jäsenten kanssa. Suurin osa koki yhteisön tuoneen jotain merkittävää elämäänsä. Ensimmäiseltä vuosikurssilta olleet vastaajat kokivat yhteisöllisyyden kaikista parhaimpana ja vastaukset olivat hyvin yhtäläisiä. Kolmannella vuosikurssilla vastaukset eivät olleet enää aivan niin yhtäläisiä kuin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoilla. Mahdollisesti opiskelijat tulevat kriittisemmäksi yhteisölle, mutta mahdollista on myös, että ensimmäisellä vuosikurssilla yhteisöllisyyteen panostetaan enemmän niin lukion kuin opiskelijoidenkin puolelta. Mahdollisesti toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijat tarvitsisivat tukea yhteisöllisyyden ylläpitämiseen.

Hyvä yhteisöllisyys koulussa voi näkyä läpi elämän muun muassa hyvinä tunne- ja vuorovaikutustaitoina (Hautaniemi 2014, 46). Hyvä yhteisöllisyys edistää taitoja, joita tarvitaan myöhemmin myös työelämässä. Näitä taitoja ovat yhteistyötaidot, solidaarisuus, demokraattisuus ja suvaitsevaisuus (Hyypä & Liikanen 2005, 43, 52). Yhteiskunnassa työelämään kuulumisen on suurimmalla osalla yhteiskunnan jäsenillä edessä aikuisuuden kynnyksellä, missä tarvitaan näitä yhteisöllisyyden edistämiä taitoja. Poikkeuksena työelämään kuulumiseen on esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeet, jolla yhä useampi nuori aikuinen nykyään on lisääntyneiden mielenterveysongelmien vuoksi (Tietotarjotin 2017). Yhteisöllisyydellä on merkittävä vaikutus nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Sen avulla nuoret muun muassa jaksavat paremmin, kun yhteisö on yksilön tukena. Koska yhteisöllisyydellä pystytään vaikuttamaan nuorten opiskelijoiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, voidaan hyvän yhteisöllisyyden avulla ennaltaehkäistä myös mielenterveydellisiä haasteita, joita syntyy esimerkiksi syrjäytymisestä. Yhteisöllinen toimintakulttuuri kouluissa ja luokissa ennaltaehkäisee nuorten masentuneisuutta (Ellonen 2008, 5). Koulussa yhteisöllisyyteen panostamalla voidaan luoda

pohjaa paremmalle tulevaisuudelle merkityksellisyyden tunteiden, ihmissuhteiden ja kuulumisen kokemuksen kautta. Koulu on kasvuyhteisö, joka vaikuttaa laajasti nuorten kasvuun (Kiilakoski 2012, 48). Hyvä tulevaisuus kuuluu jokaiselle nuorelle kouluun katsomatta.

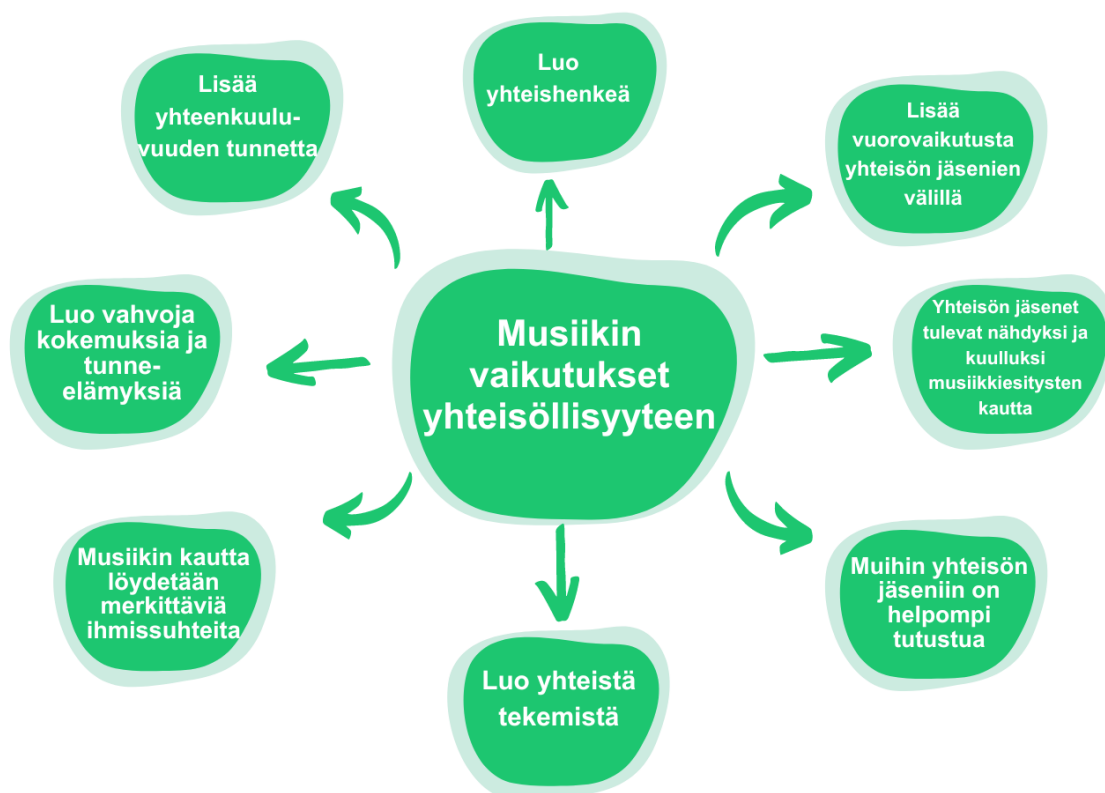
Avoimessa kysymyksessä kysyttäessä lukion parhaita asioita (taulukko 12) vastauksissa nousi esiin vahvasti yhteisöllisyys. Vastauksien perusteella yhteisöllisyyttä selkeästi lisää erilaiset koulun tai vapaa-ajan yhteiset tapahtumat, sosiaaliset suhteet ja koulun sisäinen ilmapiiri. Ilmapiiriä kuvailtiin hyväksyväksi ja kaikki huomioon ottavaksi. Yhteisöllisessä koulussa syrjäytyneitä opiskelijoita ei juurikaan ole (Koulukino 2023). Vastauksissa korostettiin useaan kertaan yhteisön syrjimättömyyttä ja sitä, kuinka jokaiselle yhteisön jäsenelle voi mennä juttelemaan. Yhteisön vahvoja merkkejä ovat dialogisuus ja avoimuus (Ryynänen 2009, 11–16). Kaustisen musiikkilukion yhteisössä nämä näkyvät mahdollisuutena mennä keskustelemaan kenelle vain eikä ketään jätetä ulkopuolelle. Tulokset linkittyvät vahvasti myös Kaustisen musiikkilukion opetussuunnitelmaan. Jo aiemmin viitattuna opetussuunnitelmassa mainitaan halu rohkaista opiskelijaa toimimaan vastuullisesti yhteisössä ja opetussuunnitelmassa korostetaan yhteisöllisyyttä (Opintopolku 2023, 15). Saatujen vastauksien perusteella voidaan todeta, että myös opetussuunnitelma on käytännössä toteutunut tavoitteidensa mukaisesti. Tulokset kertovat yhteisöllisyyden olevan aitoa ja vahvaa.

Tulosten perusteella voidaan todeta musiikin vaikuttavan positiivisesti Kaustisen musiikkilukion yhteisöllisyyteen. Musiikin todettiin vaikuttavan useisiin yhteisöllisyyttä parantaviin ja ylläpitäviin tekijöihin (kuvio 14). Musiikki koettiin suureksi yhdistäväksi tekijäksi yhteisön jäsenten kesken. Musiikkiin liittyvät tapahtumat koettiin hetkinä, jolloin yhteisön jäsenet tunsivat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kun yhteisön jäsenet pääsevät konkreettisesti toimimaan yhdessä, se vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta (Kopakkala 2005, 31). Yhteenkuuluvuuden tunne on tärkeimpiä yhteisöllisyyden merkkejä. Yhteenkuuluvuuden kokemusta pidetään myös yhteisöjen ylläpitävänä tekijänä (Kopakkala 2005, 31). Tuloksiin pohjautuen voidaan todeta musiikin lisäävän yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta Kaustisen musiikkilukiossa erityisesti musiikkitapahtumien kautta. Musiikki osallistaa yhteisön jäseniä arjen bändiharjoituksissa, kurossa ja muissa yhteissoitoissa sekä isommissa tapahtumissa ja esiintymissä. Musiikki luo puheenaiheita,

tekemistä ja tavoitteita opiskelijoille. Musiikin vaikutukset yhteisöllisyyteen koettiin suurilta osin positiiviseksi ja vastaajat tunnistivat useita musiikkiin liittyviä tilanteita, jotka lisäävät yhteisöllisyyttä. Huomattava osa vastaajista harrastaa musiikkia ja on ollut useammassa kuin yhdessä kokoonpanossa lukioaikana.

Musiikin harrastaminen voi johtaa sosiaalisiin tilanteisiin ja toisten ihmisten luo (Hyypä 2013, 90, 100). Opinnäytetyössä selvitettiin musiikin harrastamisen ja sosiaalisten tilanteiden yhteyttä. Kyselyssä kysyimme, kokevatko opiskelijat tutustumisen toisiin yhteisön jäseniin helpommaksi musiikin avulla ja kokevatko he saaneensa merkittäviä ihmissuhteita musiikkiharrastuksen kautta. Tulokset tukevat teoriaa. Musiikin äärellä oltiin hyvin usein vuorovaikutuksessa muihin opiskelijoihin ja musiikin koettiin luovan yhteishenkeä. Suurin osa opiskelijoista koki myös löytäneensä merkittäviä ihmissuhteita musiikkiharrastusten avulla. Yhteisenä mielenkiinnonkohteena oleva musiikki koettiin tuovan yhteen hyvin erilaisia ihmisiä. Yhteisöllisyyden tunne syntyykin jaetuista kokemuksista ja yhteisestä historiasta (Chavis & Kien 2015).

Avoimien kysymysten vastauksissa mainittiin useaan otteeseen musiikkitapahtumat Kaustisen musiikkilukiolla. Vastauksissa kerrottiin, kuinka esityksissä tanssitaan yhdessä lavan edessä ja lauletaan musiikin mukana vieressä olevan kanssa, vaikka ei tiedettäisi edes toisen nimeä. Hyypän & Liikasen (2005) mukaan musiikin ja muiden taiteen muotojen tehtävänä on tuoda vaihtelua arkeen, järjestyttää yksilön kokemusmaailmaa ja kehittää yhteisöllisyyttä. Taiteen ja vahvojen yhteisten tunnekokemusten myötä löydetään myös uusia ystäviä. (Hyypä & Liikanen 2005, 125.)

KUVIO 14. Johtopäätöksiä musiikin vaikutuksista yhteisöllisyyteen.

Monivalintakysymyksessä kysimme opiskelijoiden kokemusta heitä yhdistävistä asioista (kuvio 8). Eniten vastaajat kokivat musiikin yhdistävän yhteisöä (87 %) ja vähiten yhdistäväksi tekijäksi koettiin opiskelu (72 %). Molempien vastauksien prosentillinen määrä on melko suuri. Mielenkiintoinen huomio on, että useampi opiskelija piti musiikkia yhdistävänä tekijänä eikä opiskelua, vaikka kyseessä on lukioyhteisö. Yhteisön yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu ja yksilöitä yhdistävät asiat lisääntyvät, kun yhteisön jäsenet pääsevät konkreettisesti toimimaan yhdessä (Kopakkala & Liikanen 2005, 31). Musiikkilukiossa monet hyvät kokemukset voivat syntyä musiikin kanssa työskennellessä, joka voi olla yksi syy, miksi musiikin koetaan yhdistävän heitä enemmän kuin itse opiskelun. Useissa avoimien kysymyksen vastauksissa musiikkitapahtumat ja bändit olivat kerrottu olevan parhaimpia asioita musiikkilukiossa sekä niissä koettiin yhteisöllisyyttä. Vastauksista on nähtävillä myös musiikin tärkeys opiskelijoille.

Kyselyn yhdestä avoimesta vastauksesta saimme pohtivan huomion siitä, kuinka oppivelvollisuuden pidentäminen on huonontanut yhteisöllisyyttä musiikkilukiossa. Musiikkilukioon hakee luultavasti enemmän opiskelijoita, jotka eivät olisi il-

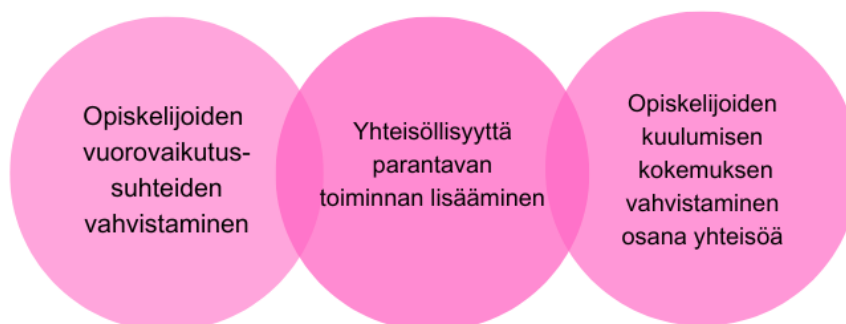
man oppivelvollisuutta halunneet mennä lukioon. Avoimen kysymyksen vastauksessa opiskelija pohti, kuinka paikkakunnan yläasteelta tulevien uusien opiskelijoiden mukana on tullut näkyviin yläastemainen arvostelu ja ajatusmaailma noloudesta on lisääntynyt lukiossa.

Paikkakuntalaisuus näkyi kyselyssä muutamissa kysymyksissä eriävinä mielipiteitä esimerkiksi paikkakuntalaisista huomattava osa (21 %) ei kokenut Kaustisen musiikkilukion yhteisön tuoneen jotain merkittävää elämään (taulukko 5). Myös jopa 20 % paikkakuntalaisista ei kokenut, että voisi olla aidosti oma itsensä yhteisössä. Vastaava määrä muualta muuttaneilla oli 5 % (taulukko 4). Suurin osa on muuttanut paikkakunnalle musiikkilukion vuoksi. Useissa musiikin vaikutuksia mittaavissa kysymyksissä jotkut paikkakuntalaiset eivät kokeneet esimerkiksi yhteisöllisyyden kokemuksia lukion bändi-illoissa tai, että tutustuminen olisi helpompaa muihin opiskelijoihin musiikin avulla. Mahdollista on, että oppivelvollisuuden vuoksi tulleet uudet opiskelijat eivät ole päässeet musiikkilukion yhteisöön niin hyvin mukaan, jonka vuoksi heistä huomattava osa ei koe, että pystyisi olemaan aidosti oma itsensä lukioyhteisössä. Tämä voi mahdollisesti olla myös seurausta oppivelvollisuuden pidentämisestä, jolloin lukioon sen vuoksi hakeneet opiskelijat eivät välttämättä ole kiinnostuneet lukion tarjoamasta yhteisöllisyydestä.

Kehittämisosiossa oli nähtävissä opiskelijoiden tyytyväisyys lukion musiikillisiin yhteistoimintoihin (kuvio 9). Tarkentava tutkimuskysymyksenä oli *millä eri tavoilla musiikkia voitaisiin hyödyntää yhteisöllisyyden kehittämisessä*. Avoimissa vastauksissa nousi esiin useasti, että opiskelijat toivovat tyytyväisyydestään huolimatta lisää bändi-illoja ja esiintymisiä lukioarkeen (taulukko 11). Saimme vastauksia myös siitä, ettei jokainen pääse esiintymään lukion tilaisuuksissa. Muutamassa vastauksessa kerrottiin kokemuksesta, että lukion henkilökunta suosivat osaa opiskelijoista, jolloin osa opiskelijoista pääsisi useammin esiintymään bändi-illoissa ja musikaaleissa. Esiintymiseen pääsemisen valitsemiseen voitaisiin kiinnittää huomiota enemmän, jolloin kukaan opiskelija ei tuntisi epäoikeuden mukaisuutta ja syrjintää. Epäoikeudenmukaisuuden kitkeminen koulu yhteisöstä on tärkeää, sillä epäoikeudenmukaisuus lisää opiskelijoiden masentuneisuutta ja rikekäyttäytymistä (Ellonen 2008, 5). Yhteisöllisyyttä lisääväksi kehitysideaksi voitaisiin nostaa tavoitteen, että kaikki opiskelijat pääsevät näkyväksi ja saavat siihen mahdollisuuden. Pienten konserttien lisääminen arkeen voisi auttaa siihen, että

kaikki halukkaat pääsisivät johonkin tapahtumaan esiintymään. Tapahtumat voisivat olla esimerkiksi vain koulun väelle, jolloin paikalla olisi vain lukioyhteisö, jossa pääsisi näkyväksi ja kuuluvaksi.

Musiikki koettiin tuovan Kaustisen musiikkilukion opiskelijoita vahvasti yhteen, joten voidaan päätellä, että musiikilliset tapahtumat ja tekemiset kehittää yhteisöllisyyttä. Musiikilliset tapahtumat tuovat yhteisön jäseniä yhteen sosiaalisten tilanteiden ja lisääntyneen yhteenkuuluvuuden tunteen kautta (Hyypä 2013, 100). Opiskelijat kokivat yhteisöllisyyden näkyvän varsinkin tapahtumia suunnitellessa ja toteuttaessa. Kouluissa yhteisöllisyyttä voidaan kehittää opiskelijoiden suunnittelemilla ja toteuttamilla tapahtumilla (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019). Yhteisöllisyyttä voitaisiin kehittää lisäämällä tapahtumia, joita opiskelijat pääsisivät suunnittelemaan ja toteuttamaan. Näin opiskelijat pääsisivät useammin yhdessä yhteisen mielenkiinnon kohteen parissa työskentelemään. Kuviossa 15 on koottu yhteen keskeisimpiä esille nousseita kehittämisen teemoja kouluyhteisön yhteisöllisyyteen liittyen.

KUVIO 15. Kehittämissideoiden painopisteet.

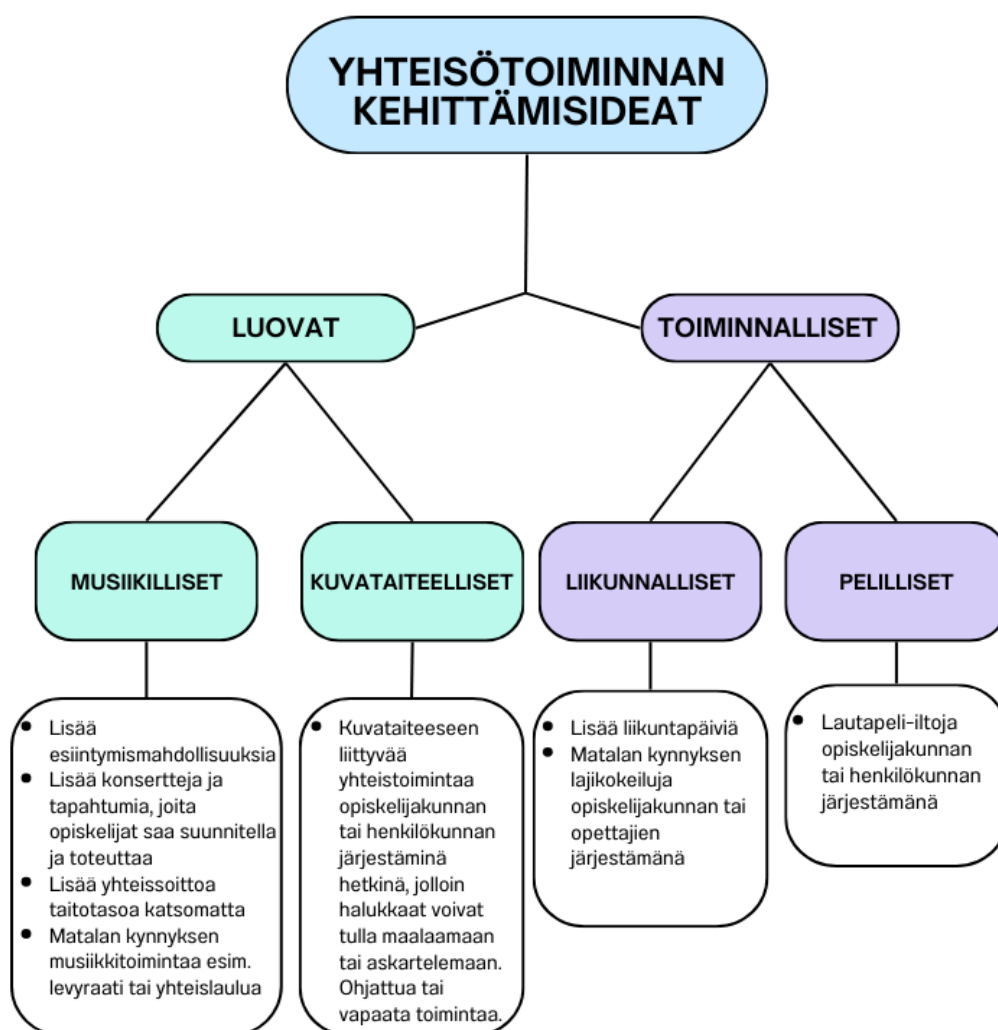
Kehittämiskohteissa toivottiin yhdessä soittamista taitotasoon katsomatta. Lukion järjestämät yhteissoitolliset hetket voisivat lisätä yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta myös niillä opiskelijoilla, jotka eivät oman taitotasonsa vuoksi esiinny usein bändi-illoissa tai konserteissa. Osallistuminen taiteen tekemiseen on yleensä tärkeämpää kuin itse taide (Hyypä & Liikanen 2005, 125). Yhteissoiton kautta esimerkiksi yleislinjalaisia voisi saada enemmän mukaan yhteisölliseen toimintaan ja näin saataisiin hyödynnettyä musiikista saatavia vaikutuksia yhteisöllisyyteen. Yhteissoittoa voitaisiin lisätä Kaustisen musiikkilukiolla esimerkiksi yhteisötunneilla. Yhteissoiton lisäämiseen liittyvä kehitysidea on projekti, jossa musiikkilinjalaisista ja yleislinjalaisista tehtäisiin pienempiä ryhmiä ja näillä

ryhmillä esiinnyttäisiin esimerkiksi joulu- tai kevätjuhlassa. Mahdollisesti projektille voisi järjestää vaihtoehtoisesti oman iltaman, jossa kaikki ryhmän esittäisivät luomuksensa. Näin kaikki yhteisön jäsenet pääsisivät näkyväksi ja nauttimaan musiikin tuomista hyödyllisistä vaikutuksista kuten vuorovaikutuksen lisääntymisestä.

Eri oppiaineiden tehtäviä voitaisiin toteuttaa myös musiikillisessa muodossa, esimerkiksi terveystiedon tunnilla tehtäisiin kappale tupakoinnin haittavaikutuksista tai englannin tunnilla uusista sanoista ja kielioipista. Tärkeää yhteismusisoinnissa olisi osallistaa yleislinjalaisia ja paikkakuntalaisia, joiden yhteisöllisyyden tunteet olivat tuloksissa hieman vähäisempiä kuin musiikkilinjalaisten ja muualta muuttaneiden. Muita matalan kynnyksen musiikkitoimintoja voisi olla levyraadit, musiikkirentoutukset, keikalla käynnit ja yhteislaulanta.

Kehittämisen osion vastauksissa nostettiin myös halukkuus muihin kuin musiikillisiin yhteistoimintoihin. Opiskelijat kertoivat halukkuudesta yhteisiin liikuntapäiviin. Näitä voitaisiin Kaustisen musiikkilukiassa toteuttaa esimerkiksi useammin järjestettävillä liikuntapäivillä. Tuloksissa tuli ilmi, että lukiossa järjestetään jo joidakin liikuntapäiviä vuodessa. Yhdessä liikkumista voitaisiin lisätä myös, esimerkiksi opiskelijakunnan tai koulun henkilökunnan järjestämällä matalan kynnyksen lajikokeiluilla, joita olisi kerran kuussa. Tällaisia voisi järjestää koulun jälkeen opiskelijoiden yhteisenä toimintana. Lajikokeilu ehdotuksia voitaisiin kerätä opiskelijoilta, jonka perusteella lajikokeiluja tehtäisiin. Lajikokeiluja voisi olla esimerkiksi kuntosalilla käyminen, lenkkeily, sulkapallo, mölkky tai jokin muu laji, jota voi Kaustisella harjoittaa.

Opiskelijat toivoivat myös lautapeli-iltoja ja taidehetkiä. Näitä voitaisiin sisällyttää lukion arkeen esimerkiksi yhteisötunnilla voisi olla maalaushetkiä. Näissäkin ideoissa opiskelijakunta tai opettajat pystyisivät järjestämään, esimerkiksi kerran kuussa koulun jälkeen lautapeli-illan ja seuraavassa kuussa taiteiluillan. Näihin voisi kerätä ehdotuksia opiskelijoilta tai opiskelijat voisivat lautapeli-iltoihin tuoda omia lautapelejä pelattavaksi. Taiteiluhetket voisivat olla vapaata taiteilua tai jonkun ohjaamaa taiteilua. Näissäkin yhteistoiminnoissa saataisiin yhteistä tekemistä, joka lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta, vuorovaikutusta ja yhteisiä kokemuksia. Yhteisötoiminnan kehittämisideat on koottu kuvioon 16.

KUVIO 16. Yhteistoiminnan kehittämisideat.

Peruskouluissa kiusataan joka kymmenettä opiskelijaa (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024). Kiusaaminen on yhteiskunnallinen ongelma Suomessa. Ajankohtaisena aiheena on Viertolan kouluampuminen, jossa teon motiivina oli koulukiusaaminen (Happonen 2024). Kiusaamista voi tehdä monella tavalla esimerkiksi pilkkaamalla tai tönimällä. Usein kiusaaminen johtaa kiusatun eristämiseen luokan ja yhteisön sosiaalisesta kanssakäymisestä (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024). Kiusaaminen luo uhrille turvattoman olon. Perusopetuslaki (628/1998, 29§) velvoittaa jokaiselle opiskelijalle turvallisen opiskeluympäristön (Finlex 2023). Yhteisöllisyys vähentää kiusaamista (Koulukino 2023). Mahdollisesti yhteisöllisyyden kehittämisellä voitaisiin poistaa kiusaamista koulu yhteisöissä ja luokissa. Yhteisten tapahtumien suunnittelu ja yhteinen toiminta lisää opiskelijoiden välistä yhteisöllisyyttä (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2019). Kokemuksiemme mukaan suomalaisessa peruskoulussa ei liikaa yhteisöllisyyttä vaalita tai hyödynnetä. Yhteisöllisyydellä voitaisiin kehittää opiskelijoiden välisiä

vuorovaikutussuhteita, lisätä kuulumisen kokemusta, luoda turvallisuuden tunnetta ja lisätä luottamusta muihin.

Yksinäisyys on laajentunut koskettamaan yhä useampaa nuorta viimeisien vuosien aikana. Lisääntynyt yksinäisyys selittyy osin vuonna 2020 alkaneesta koronapandemiasta, jolloin nuorten kokema yksinäisyys lisääntyi. Punaisen Ristin vuonna 2023 teettämän vuosittaisen yksinäisyysbarometrin tulosten mukaan 61 prosenttia vastaajista koki yksinäisyyttä, ulkopuolelle jätetyksi tulemista sekä eristäytyneisyyttä. Luku on merkittävä, sillä yksinäisyydellä on havaittu olevan yhteyttä muun muassa, nuorten mielenterveyden haasteisiin. (Punainen Risti 2023.) Yksinäisyyttä voidaan vähentää koulussa rakenteellisilla, asenteellisilla ja toiminnanohjaukseen liittyvillä menetelmillä, kuten tukemalla nuorta vuorovaikutus- ja tunnetaidoissa (Mäki 2024). Turvallisessa yhteisössä opiskelijan on mahdollista kasvaa ja opetella uusia taitoja sekä saada onnistumisen kokemuksia, jotka vahvistavat opiskelijan sekä muiden yhteisön jäsenten hyvinvointia (Junttila 2022). Lisäämällä yhteisöllisyyttä kouluissa voitaisiin mahdollisesti vähentää opiskelijoiden kokemaa yksinäisyyden tunnetta. Yhteisöllisyys toimii psyykkisenä voimavarana myös elämän vastoinkäymisissä, kuten yksinäisyydessä tai mielen-terveydellisissä haasteissa (Maunu 2014).

Aikaisemmin Suomessa asumispaikkana olleet pienet kylät loivat yhteisöllisyyttä. Kylät olivat yhteisönä toimimiseen ihanteellisen kokoisia, jolloin vuorovaikutus yhteisön jäsenten välillä pysyi välittömänä ja henkilökohtaisena (Lehtonen 2020). Perheyhteisöt muodostuivat yleensä useista sukupolvista, jotka asuivat saman katon alla. Elämä oli yhteisöllistä perhe- ja kyläyhteisön siivittämänä, johon liittyi myös koulu- ja harrastusyhteisöt. Vuorovaikutustaitoja päästiin opettelemaan suurissa perheissä, kun perheisiin kuului läheisesti vielä useita sukulaisia (Raina 2022, 6). Yhteiskunnan kehittymisen ja kaupungistumisen seurauksena kyläyhteisöt ovat harvinaisia. Jopa perheyhteisöihin on tullut muutos ja on harvinaista, jos saman katon alla asuu useampi sukupolvi. Muutos on vähentänyt yhteisöllisyyttä. Lehtonen (2020) pohtii, että tietyssä mielessä perheyhteisöjä ei enää ole, mutta silti niitä on edelleen olemassa. Perheyhteisöillä ei välttämättä ole kuitenkaan muuta yhteistä kuin sama postiosoite. (Lehtonen 2020.) Yhteisöllisyys on luonnollista yhteenliittymistä ja sitä kaivataan. Tämän vuoksi olisi tärkeää haalia yhteisöllisyyttä kouluissa, erilaisissa sosiaalipalveluissa ja harrastusporukoissa,

sillä asumiseen liittyvät yhteisöt ovat vähentymässä. Yhteisöllisyyden heikkene-
misen kääntöpuoli on yksilöityminen. Jos yhteisöjä ei ole tarjolla tai niihin ei pa-
nosteta, on vaarana liiallinen yksilöityminen yhteiskunnassa. (Aro 2011, 45).

Johtopäätösten perusteella musiikkia voitaisiin hyödyntää laajemminkin yhteen-
kuuluvuuden tunteen ja yhteisöllisyyden lisäämisessä. Musisointia voitaisiin har-
joittaa esimerkiksi lastensuojelussa, työpajoilla, NUOTTI-valmennuksissa ja
useissa muissa sosiaali- ja kasvatusalan yhteisöissä. Musiikilla saataisiin yhtei-
söä yhtenäisemmäksi ja yhteisön jäsenet voisivat tutustua mahdollisesti helpom-
min toisiinsa. Useita sosiaalialan palveluita käyttää syrjäytymisvaarassa olevat
yksinäiset nuoret ja nuoret aikuiset. Palvelun muiden hyötyjen lisäksi asiakkaille
saataisiin mahdollisesti luotua yhteisöllisyyden ja merkityksellisyyden tunteita.
Asiakkaat kokisivat mahdollisesti palveluun osallistumisen helpommaksi ja saisi-
vat kuulluksi tulemisen kokemuksia, joka on yhteydessä kokonaisvaltaiseen hy-
vinvointiin. Musisointi palveluissa voi olla matalan kynnyksen musiikkitoimintaa.
Se voi olla esimerkiksi levyraati, keikalla käynti, yhteislaulamista, tai yhdessä mu-
siikin kuuntelemista. Musiikki kuulu kaikille taitotasoa katsomatta. Musiikki luo yh-
teistä tekemistä, josta saa puheen aiheita ja yhteisiä kokemuksia koko yhteisölle.

Tämän opinnäytetyön tulokset tukevat teoreettista tietoa siitä, että musiikki vai-
kuttaa positiivisesti yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa. Saatujen tuloksien mukaan
musiikki luo lukio yhteisöön lisää yhteisöllisyyttä, opiskelijoiden välistä positiivista
vuorovaikutusta ja vahvoja kokemuksia. Näitä saatuja tuloksia pystytään hyödyn-
tämään esimerkiksi koulun yhteisöllistä toimintaa suunnitellessa. Tuloksia voi-
daan hyödyntää myös muissa yhteisöissä esimerkiksi muissa kouluissa, harras-
tusporukoissa tai sosiaalialan palveluissa.

7 POHDINTA

7.1 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusprosessissa eettiset kysymykset tulee huomioida läpi koko prosessin. Eettinen näkökulma ohjaa tutkimusta niin aiheen kuin tutkimusmenetelmän valinnassa, että tutkimuksen tavoitteitakin mietittäessä. Vapaaehtoisuus ja osallistujien suostumus tutkimukseen on osa hyvää tieteellistä tutkimusprosessia. (Kananen 2008, 133.) Opinnäytetyössä eettisyys ja luotettavuus huomioitiin aiheen valinnassa, kirjallista osuutta laatiessa sekä kyselyssä. Kananen (2008) toteaa kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen tutkimusotteeseen liittyvän usein paljon luottamuksellista tai yksilön henkilökohtaista tietoa. Tästä syystä on tärkeää huomioida kyselyyn vastanneiden yksityisyydensuoja. (Kananen 2008, 133.) Eettisyyttä tukee myös se, että vastaaminen kyselyyn oli vapaaehtoista ja anonyymiä.

Kysely lähetettiin 170 opiskelijalle, joista 69 vastasi. Kyselynvastausprosentti on 41 %. Usein kyselytutkimuksissa vastausprosentti jää alle 50 % (Vehkalahti 2014, 44). Saimme hyvän otoksen, vaikka enemmänkin vastauksia olisimme toivoneet. Tutkimuksen luotettavuus on kohtalainen vastausprosentin osalta. Vastauksista saadaan ainakin suuntaa antavaa tietoa. Vastausprosentti on hyvä kyselytutkimukseksi. Kyselyyn vastasi tasaisesti ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoita, jolloin minkään vuosikurssin mielipiteet eivät korostu tuloksissa. Yleislinjalaisia vastaajia oli verrattain vähän. Tietenkään varmoja ei voida olla olisiko vastaamatta jättäneet vastanneet eri tavalla, jolloin tulokset olisivat voineet olla erilaisia.

Suunnitteluvaiheessa toivottiin noin sataa vastausta. Vastaajien katoon luultavasti vaikutti se, että lopulta kysely välitettiin Kaustisen musiikkilukion opiskelijoille Wilma-viestinä eikä sitä täytetty yhteisessä tilaisuudessa niin kuin olimme aiemmin kaavailleet. Kyselystä infotiin opiskelijoita yhteisessä infotilaisuudessa. Alun perin vastaukset olivat määrä kerätä yhden päivän aikana, mutta lopulta kysely oli auki vastaajille yhdeksän päivän ajan (25.01.-02.02.2024). Vastauksia tuli muutaman päivän aikana vaihtelevin määrin. Laitoimme yhteyshenkilöllemme pyynnön muistutusviestistä, joka lisäsi hieman vastauksia. Toinen tutkijamme,

joka on käynyt musiikkilukion, otti yhteyttä lukiotuttuihin ja pyysi välittämään kyselyn linkkiä mahdollisimman monelle lukiolaiselle. Kaikki opiskelijat eivät aktiivisesti käytä Wilmaa, joten halusimme saada yhteyden myös noihin opiskelijoihin jotakin kautta. Saamistamme vastauksista suurin osa oli kattavia ja niistä huomasimme, että aiheeseen oli paneuduttu. Enemmän vastauksia olisimme voineet mahdollisesti saada, jos olisimme itse lähteneet Kaustiselle pitämään kyselytilaisuuden ja olisimme olleet esittelemässä opinnäytetyötä. Olemme kuitenkin tyytyväisiä melkein seitsemäänkymmeneen vastaukseen, mitä saimme.

Tuloksista saimme hyvin tutkimusdataa. Saimme tutkimukseen myös muutaman yleislinjalaisen vastauksen, mutta lopulta emme voineet käyttää taustatiedon *“Harrastatko laulamista tai jonkin soittimen soittamista?”* vastauksia, sillä kieltävästi vastaavia vastauksia oli liian pieni määrä. On mahdollista, että yleislinjalla olevia opiskelijoille musiikki aiheinen tutkimus ei herättänyt kiinnostusta tarpeeksi, että moni heistä olisi kyselyyn vastannut.

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli mittaako se juuri sitä, mitä halutaan mitata. Virheellinen tutkimusasetelma voi vaikuttaa ratkaisevasti kokonaisvaliditeettiin. (Tietoarkisto n.d.) Heikon validiteetin merkki on, että kyselylomakkeen kysymykset eivät mitanneet sitä, mitä oli tarkoitus mitata (Taanila 2019). Saimme vastaukset kaikkiin kolmeen tarkentavaan kysymykseen ja varsinaiseen tutkimuskysymykseen. Opinnäytetyössä hyödynnetty kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän yhdistäminen todettiin hyväksi. Menetelmien yhdistäminen tuki monipuolisen aineiston saamista. Kysely ja aineisto vastasi siis hyvin tutkittavaan asiaan. Opinnäytetyön prosessissa pysyimme hyvin aiheessa ja tutkimuskysymyksissä. Koemme validiteetin olevan hyvä.

Aineiston keruun jälkeen, kun tulokset olivat tutkittu ja pohdittiin johtopäätöksiä, saimme ideoita, kuinka kyselyn väitteet olisivat voineet olla vielä osuvimpia. Kyselyn väitteitä tehdessä koko teoriasta ei välttämättä ollut kerennyt muodostua niin yhtäläistä kokonaisuutta kuin opinnäytetyön teon loppuvaiheessa. Esimerkiksi yhteisöllisyys osiossa olisi voinut kysyä hieman yleisempiä yhteisöllisyyden merkkejä kuin, onko löytänyt saman henkisiä ihmisiä musiikkilukiosta. Väitteissä olisi voinut kysyä kokemuksista ilmapiiristä, kunnioituksesta, osallisuudesta ja

me-hengestä. Aineistosta kuitenkin saatiin riittävät vastaukset hyvän yhteisöllisyyden toteamiseen.

Reliabiliteetti tarkoittaa luotettavuutta ja pysyvyyttä (Tietoarkisto n.d.). Kun validiteetilla on mitattu, saatiinko mitattua tarpeelliset asiat, reliabiliteetti kertoo, kuinka tarkasti ne saatiin mitattua (Vehkalahti 2014, 41). Kun reliabiliteetti on mahdollisimman hyvä, kyselyn voi toistaa ja tulokset olisivat samoja. Opinnäytetyössä reliabiliteetin mittaaminen ei usein ole mahdollista. (Kananen 2008, 79.) Reliabiliteettia heikentäviä tekijöitä ovat muun muassa kysymysten väärinymmärtäminen, vastaajan motivaatio, vastaus tilanne, vastausajankohta ja vastauspaikka. (Tietoarkisto n.d.) Ennen kyselylinkin lähettämistä lähetimme kyselyn testattavaksi yhteyshenkilöllemme ja muutamalle tutulle. Kehitysideoita saimme joitakin, jotka kehittivät kyselyämme parempaan. Kehitysideoita tuli esimerkiksi parin väitteen asetelusta ja kyselyn teknisistä ominaisuuksista. Kyselyssämme väitteisiin vastattiin asteikolla 1–5. Kyselyssä oli mahdollista jättää kaikki muut vastaukset vastaamatta paitsi taustatiedot. Tällöin vastaajan ei tarvitse vastata kysymyksiin, joita ei ymmärtänyt. Tämä lisäsi opinnäytetyön luotettavuutta. Tietenkään mahdollisuus olla vastaamatta ei takaa sitä, että kaikki vastaajat vastaavat rehellisesti vastauksiin tai ettei vastauksia ole kirjattu väärin.

Yhteyshenkilömme jakoi linkin opiskelijoille Wilma-järjestelmän kautta, jolloin opiskelijat pystyivät vastaamaan kyselyyn itse valitsemana ajankohtana. Tämä mahdollisesti lisäsi luotettavuutta, sillä opiskelijat pystyivät valita hetken, jolloin pystyy keskittymään kyselyyn vastaamiseen. Keskittymisen huomasin vastauksista, sillä suurin osa vastauksista oli hyvin kattavia avoimienkin kysymysten osalta.

Opinnäytetyössä tutkimme Kaustisen musiikkilukiota ja usein musiikkilukioihin valikoituu musikaalisia ihmisiä. Ukkola-Vuodin (2017, 96-100) mukaan on osoitettu, että jokainen ihminen on kykenevä luomaan musiikkia ja olemaan musikaalinen. Musiikin vaikutukset yhteisöllisyyteen ei pitäisi siis olla riippuvainen tutkimukseen osallistuvien musikaalisuudesta. Täten tutkimuksemme tulokset pitäisi päteä myös muihin lukioihin kuin musiikkilukioihin. Musiikin vaikutuksia tutkiessa on kuitenkin mahdoton eristää muita siihen liittyviä ominaisuuksia vaikuttamasta tutkimustulokseen. Esimerkiksi jo lukioikäisillä, jotka ovat soittaneet aiemmin

bändissä voi olla bänditoiminnan kautta hyvin kehittyneet ryhmäytötaidot, ja kyky luottaa toisiin ihmisiin soittaessa.

7.2 Opinnäytetyön prosessi ja jatkotutkimus

Opinnäytetyön aihe valikoitui opinnäytetyön tekijöiden omien kiinnostuksen kohteiden ja työelämätahon kiinnostuksen yhteisvaikutuksesta. Kuten jo aiemmin todettua toinen opinnäytetyön tekijä on itse käynyt Kaustisen musiikkilukion. Aihe on siis lähellä tekijän omaa henkilökohtaista elämää sekä kiinnostuksen kohteita. Mielestämme hyvää näkökulmaa opinnäytetyöhön toi se, että toisella opinnäytetyön tekijällä ei ole kokemusta lukiosta tai etenäkään Kaustisen musiikkilukiosta. Tätä kautta saimme toisiltamme erilaisia näkökulmia aiheeseen. Aihetta poh-tiessa huomasimme myös mahdollisuuden tuottaa hyödyllistä tietoa työelämätaholle.

Aloitimme tutkimuksen tutustumalla aiempiin tutkimuksiin ja aiheeseen liittyvään teoriaan. Teoriaan tutustuessa huomasimme, että tutkimuksia musiikin vaikutuksesta yhteisöllisyyteen koulumaailmassa tai lukiossa on tehty vielä verrattain vähän, jos laisinkaan. Tutkimukset eivät siis sellaisenaan päteneet opinnäytetyön aiheeseen. Tutkimuksista löysi kuitenkin hyviä lähteitä esimerkiksi yhteisöllisyyteen ja musiikin vaikutuksiin liittyen.

Opinnäytetyön prosessi oli kokonaisuudessaan mielenkiintoinen. Pysyimme suhteellisen hyvin aikataulussa, vaikka lopullisen opinnäytetyön valmiiksi saaminen vei pari kuukautta enemmän aikaa kuin olimme syksyllä suunnitelleet. Saimme opinnäyte työn valmiiksi kuitenkin tarpeeksi ajoissa sosionomin tutkinnosta valmistumisen suunnitelmiin nähden. Viivästymiseen vaikutti esimerkiksi aineiston keruun pitkittyminen, jonka olimme suunnitelleet jo joulukuulle. Emme kuitenkaan saaneet silloin yhteyshenkilöämme kiinni, joten aineiston keruu sijoittui lopulta tammikuun loppuun. Opinnäytetyön tekeminen hoitui melko sujuvasti. Suurimmat vaikeudet liittyivät yhteyshenkilön kiinni saamiseen ja aineiston keruuseen.

Opinnäytettä olisi voinut jalostaa teettämällä kyselyn myös tavalliseen lukioon, jolloin olisimme voineet tutkia myös, kuinka paljon itse musiikkilukio ja harrastetun musiikin määrä vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. Opinnäytetyöksi aihe olisi ollut kuitenkin hyvin laaja, joten keskityimme tutkimaan nimenomaan mahdolliseen vaikutukseen musiikkilukiossa. Jatkotutkimuksen aiheesta pystyisi teettämään vertaillen tämän opinnäytetyön tuloksia normaali lukion tuloksiin tai teettämällä molemmat kyselyt uudestaan.

Vaikka tutkimus poikkesi aiemmista tehdyistä tutkimuksista, tulokset osoittautuivat suhteellisen samanlaisiksi. Useissa tuloksissa oli nähtävissä musiikin vaikutus esimerkiksi yhteistyötaitoihin ja yhteenkuuluvuuden lisääjänä. Koemme, että opinnäytetyön kautta työelämätaho pystyy hyödyntämään saatuja tietoja esimerkiksi opetuksessa tai yhteisöllisyyden lisäämisessä kouluissa tai sosiaalialan palveluissa. Sosionomeina näemme opinnäytetyön tulosten perusteella perusteltuna toimintatapana käyttää musiikkia yhteisöllisyyden kehittämiseksi yhteisöissä.

LÄHTEET

Anttila, M. & Juvonen, A. 2006. Kohti kolmannen vuosituhannen musiikkikasvatusta, osa 3. Musiikki koulussa ja nuoren elämässä. Joensuu: Joensuu University Press.

Aro, J. 2011. Yhteisöllisyys ja sosiaalinen side. Teoksessa: Kangaspunta, S. Yksilöllinen yhteisöllisyys: avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen. Tampere: Tampere University Press, 35–60. Viitattu 08.04.2024. <http://urn.fi/urn:nbn:uta-3-466>

Bennett, A. 2000. Popular Music and Youth Culture: Music, Identity and Place. Basingstoke: Palgrave.

Campabello, N., De Carlo, M. J., O'Neil, J. & Vacek, M. J. 2002. Music Engages Learning. Saint Xavier University & SkyLight Professional Development. Pdf-dokumentti. Viitattu 20.04.2024. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED471580.pdf>

Chavis, D. & Kien, L. 2015. What Is Community Anyway? Stanford social innovation review. Verkkosivu. https://ssir.org/articles/entry/what_is_community_anyway

Day, G. 2006. Community and Everyday Life. 1st edition. E-kirja. London: Routledge.

Delanty, G. 2003. Community. E-kirja. New York, N.Y: Routledge.

Ellonen, N. 2008. Yhteisöllisyyttä ja tasapuolisuutta nuorten hyvinvoinnin tukemiseen. Poliisiammattikorkeakoulu. Pdf-dokumentti. Viitattu 08.04.2024. https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://journal.fi/janus/article/download/50466/15259/43137&ved=2ahUKEwjhkonf-7KFAxVALRAIHffrDscQFnoECBwQAQ&usq=AOv-Vaw0dQQ8_BOI8oS6zNbVLpxee

Erikoislukiot. n.d. Erikoislukiot. Verkkosivu. Viitattu 10.10.2023. <https://www.erikoislukiot.fi/koulutushaku/erikoislukiot>

Finlex. 2023. Perusopetuslaki. Verkkosivu. Viitattu 06.04.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

Gordon, T. & Holland, J. 2003 The Construction of Citizenship and Difference in Schools. Teoksessa: Beach, D., Gordon, T. & Lahelma, E. Democratic Education: Ethnographic Challenges. London: Tufnell press.

Hannonen, A. 2021. "Yhdessä ku me soitetaan niin tää kuulostaa tältä biisiltä" Tapaustutkimus alakoulunluokan yhteisöllisyydestä musiikkiprojektin aikana. Musiikkikasvatuksen aineryhmä. Taideyliopisto. Maisterin tutkielma. <https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7342/Gradu%20Aino%20Hannonen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Happonen, P. 2024. Poliisi vahvistaa Ylen tiedot: Vantaan kouluampumisen motiivina on kiusaaminen. Yle Uutiset 3.4.2024. Viitattu 06.04.2024. <https://yle.fi/a/74-20081890>

Hargreaves, D., MacDonald, R. & Miell, D. 2005. Musical Communication. Oxford University Press.

Harvey, A. 2020. Links Between the Neurobiology of Oxytocin and Human Musicality. Werstern Australia: The University of Western Australia. Viitattu 20.04.2024. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fnhum.2020.00350/full>

Harrastamisen Suomen malli. n.d. Tietoa. Verkkosivu. Viitattu 20.04.2024. <https://harrastamisensuomenmalli.fi/tietoa/>

Hautaniemi, A. 2014. "Musiikkilukion anti" – Kaustisen musiikkilukiassa opitut taidot ja niiden merkitys lukion jälkeisessä elämässä. Musiikkikasvatus. Jyväskylän yliopisto. Maisterintutkielma. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/43754/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201406172061.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Heinonen, S. 2009. Sosiaalinen media: Avauksia nettiyhteisöjen maailmaan ja vuorovaikutuksen uusiin muotoihin. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Pdf-tiedosto. Viitattu 17.04.2024. https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/147581/eTutu_2009-1.pdf?sequence=1

Hyyppä, M. T. & Liikanen, H-L. 2005. Kulttuuri ja terveys. Helsinki: Edita.

Hyyppä, M. T. 2013. Kulttuuri pidentää ikää. Helsinki: Duodecim.

Junttila, N. 2022. Yksinäisyyden monet kasvot. E-kirja. Helsinki: Tammi.

Kainulainen, L. 2014. Koettu yhteisöllisyys - Tutkimus yhteisöllisyydestä koulu- luokassa ja nuorten arjen politiikasta nuorten yhteisöissä. Johtamiskorkeakoulu. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/95064/GRADU-1394628818.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kalliokoski, T. 2020. Yhteisöllisyyden rajat yhteistoiminnan ja ihmisen perushyvien näkökulmasta. Teologinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. Akateeminen väitöskirja. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/7d7f5ad3-ab43-46b1-9c64-156d95f78b13/content>

Kananen, J. 2008. Kvantti – Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kiilakoski, T. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Opetushallitus. Pdf-dokumentti. Viitattu 14.04.2024. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/144743_koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf

Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi: ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita.

Koulujen Musiikinopettajat ry. 2018. Raine ”rautainen” Rautanen – Vuoden musiikinopettaja 2017. Verkkosivu. Viitattu 31.03.2024. <http://www.koulujenmusiikinopettajat.fi/raine-rautainen-rautanen-vuoden-musiikinopettaja-2017/>

Koulukino. 2023. Luokan yhteishenki. Verkkosivu. Viitattu 06.11.2023. <https://www.koulukino.fi/oppimateriaalit/onni-von-sopanen/luokan-yhteishenki>

Kytömäki, A. n.d. Eläkeliitto. Yhteisöllisyys – kohtaamisesta syntyvää merkityksellisyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Verkkosivu. Viitattu 26.03.2024. <https://www.elakeliitto.fi/blogit/yhteisollisyys-kohtaamisesta-syntyvaa-merkityksellisytta-ja-yhteenkuuluvuuden-tunnetta>

Lehtonen, H. 2020. Mikä on yhteisö? Verkkosivu. Viitattu 07.04.2024. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/mika-on-yhteiso/>

Lehtonen, T. 2022. Yhteisöllisyys. Lähi-Inno. Verkkosivu. Viitattu 26.03.2024. <https://sites.uwasa.fi/lahioinno/2022/08/29/yhteisollisyys/>

Leinonen, R. 2018. Sisällönanalyysi. Verkkosivu. Viitattu 25.03.2024. <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>

Levitin, D. J. 2010. Musiikki ja aivot: ihmisen erään pakkomielteen tiedettä. Helsinki: Terra Cognita.

Louhivuori, J. 2009. Musiikki ja nuoren psykososiaalinen kehitys. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Suomen Musiikkikasvatusseura - FiSME r.y, 19–20.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2019. Vinkkejä yhteisöllisyyteen. Verkkosivu. Viitattu 06.04.2024. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulurauha/koulurauha-tehtavia/kajaanin-tyoryhma-2019/vinkkejä-yhteisöllisyyteen/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2024. Kiusaaminen. Verkkosivu. Viitattu 06.04.2024. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/kiusaaminen/>

Maunu, A. 2014. Kuinka terveyttä tehdään? Sosioekonomiset terveyserot ja ammatilliset oppilaitokset niiden kaventajina. EHYT katsauksia 1/2014. Pdf-dokumentti. Viitattu 14.4.2024. <https://ehyt.fi/wp-content/uploads/2020/06/kuinkaterveyttatehdään.pdf>

Musiikkilukio. 2023. Kaustisen musiikkilukion opiskeluhuoltosuunnitelma. Pdf-dokumentti. Viitattu 27.02.2024. <https://www.musiikkilukio.net/wp-content/uploads/2023/05/Kaustisen-musiikkilukion-opiskeluhuoltosuunnitelma-24.5.2023.pdf>

Mäkelä, E. 2023. Miten voit, musalinjalainen? Narratiivinen tutkimus musiikilliseen toimintaan, lukio-opiskeluun ja hyvinvointiin liittyvistä kolmen nuoren kertomuksista. Musiikkikasvatus. Taideyliopisto. Maisterin tutkielma.

<https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7830/Ma%cc%88kela%cc%88%20Gradu%20Valmis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Mäki, P. 2024. Oppilaiden yksinäisyyden kokemukset suomalaisessa koulukontekstissa – systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Tampereen yliopisto. Kandidaatintutkielma. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/154659/MakiPiia.pdf?sequence=2>

Nivala, E. & Rynänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka: kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. E-kirja. Helsinki: Gaudeamus.

Nousiainen, L. & Piekkari, U. 2007. Osallistuva koulu – yhteisöllinen koulu: toimivan oppilaskunnan opas. Opetusministeriö. Pdf-dokumentti. Viitattu 14.04.2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79402/opm32.pdf>

Opetushallitus. n.d. Yhteisöllisyys. Verkkosivu. Viitattu 26.03.2024. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/yhteisollisyys>

Opintopolku. 2023. Nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 2021. Verkkosivu. Viitattu 26.03.2024. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/26766212>

Ooishi, Y., Mukai, H., Watanabe, K., Kawato, S. & Kashino, M. 2017. Increase in salivary oxytocin and decrease in salivary cortisol after listening to relaxing slow-tempo and exciting fast-tempo music. Wien: Universitat Wien. Viitattu 20.04.2024. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0189075>

Paju, P. 2016. Koulua on käytävä: etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana. Pdf-dokumentti. Viitattu 14.04.2024. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/koulua_on_kaytava.pdf

Punainen Risti. 2023. Yksinäisyys koskettaa yhä useampaa Suomessa. Verkkosivu. Viitattu 14.4.2024. <https://www.punainenristi.fi/uutiset/2023/yksinaisyys-koskettaa-yha-useampaa-suomessa/>

Rabinowitch, T-C. 2020. The Potential of Music to Effect Social Change. Haifa: University of Haifa, Israel. Pdf-tiedosto. Viitattu 20.04.2024. <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2059204320939772>

Rajakaltio, H. 2017. Kohti yhteisöllistä koulua – kolme esimerkkitapausta onnistuneesta inklusiivisen koulun kehittämisestä. Teoksessa: Korhonen, V., Annala, J. & Kulju, P. Kehittämisen palat, yhteisöjen salat: Näkökulmia koulutukseen ja kasvatukseen. Tampere: Tampere University Press, 59–83.

Raina, L. 2022. Uusi yhteisöllisyys. BoD - Books on Demand, Helsinki.

Repo, S. 2010. Yhteisöllisyys voimavarana yliopisto-opetuksen ja -opiskelun kehittämisessä. Helsinki: Yliopistopaino Helsinki. Pdf-dokumentti. Viitattu 19.04.2024. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/11e375b7-49bb-4d85-ab33-007371c5dd24/content>

Ryynänen, S. 2009. Yhteisöistä ja yhteisöllisyydestä. Teoksessa: Sosiaalipedagogiikka vol 10. Suomen sosiaalipedagoginen seura ry, 9–22. <https://doi.org/10.30675/sa.120902>

Räisänen, J. 2019. "Siellä on niin hyvä yhteishenki ja kukaan ei arvostele toisia." - Nilsiänsä musiikki- ja tanssileirin merkitys nuorille musiikin harrastelijoille ja –opiskelijoille. Musiikkikasvatus. Oulun yliopisto. Pro gradu –tutkielma. <http://jultika oulu.fi/files/nbnfioulu-201905141772.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Verkkosivu. Viitattu 25.03.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

Saari, A. 2016. Kaustisen musiikkilukio jättää jäljen. Musiikkilukion tuki ry. Verkkosivu. Viitattu 03.01.2024. https://www.e-julkaisu.fi/kaustisen_musiikkilukio/kaustisen_musiikkilukio_jattaa_jaljen/mobile.html#pid=5

Saari, J. 2011. Hyvinvointi: suomalaisen yhteiskunnan perusta. Helsinki: Gaudemus Helsinki University Press.

Saarikallio, S. 2009. Musiikki ja nuoren psykososiaalinen kehitys. Teoksessa: Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Suomen Musiikkikasvatusseura - FiSME r.y, 221–231.

Saastamoinen, M. 2009. Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä. Teoksessa: Filander, K., Vanhalakka-Ruoho, M., Saastamoinen, M., Eräsaari, L., Näre, S., Koski, L., Herranen, J., Kivijärvi, A., Laukkanen, M., Vaattovaara, V., Keskitalo-Foley, S., Kuittinen, M., Kejonen, M., Niemelä, S., Pasanen, H., Arnkill, R. & Hannula, A. Yhteisöllisyys liikkeessä. Helsinki: Kasanvalistusseura, 31-66.

Taanila, A. 2019. Mittaamisen luotettavuus. Verkkosivu. Viitattu 01.04.2024. <https://tilastoapu.wordpress.com/2012/03/14/mittaamisen-luotettavuus/>

Tietoarkisto. n.d. Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Verkkosivu. Viitattu 06.04.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/>

Tietotarjotin. 2017. Yhä useampi nuori päätyy työkyvyttömyyseläkkeelle. Verkkosivu. Viitattu 15.04.2024. <https://tietotarjotin.fi/tutkimusblogi/726582/yha-useampi-nuori-paatyy-tyokyvyttomyyselakkeelle>

Tilastokeskus. n.d. Moodi. Verkkosivu. Viitattu 06.04.2024. <https://www.stat.fi/meta/kas/moodi.html>

Valtion nuorisoneuvosto. n.d. Nuorisobarometri. Verkkosivu. Viitattu 06.04.2024. <https://tietoanuorista.fi/nuorisobarometri/>

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Ukkola-Vuoti, L. 2017. Musikaaliset geenit: hyvinvointia musiikista. Helsinki: Kustantamo S&S.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

1(8)

Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa

Tutkimustiedote ja suostumus

Olemme tekemässä opinnäytetyötutkimusta aiheenamme musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa. Teemme tutkimuksen yhteistyössä Kaustisen musiikkilukion kanssa. Pyydämme opiskelijoita osallistumaan tutkimukseemme, jossa tutkimme vaikuttaako musiikki yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa.

Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia vaikuttaako musiikki yhteisöllisyyteen musiikkilukioissa. Tutkimuksellamme pyrimme tuomaan hyödyllistä tietoa Kaustisen musiikkilukion opettajille ja koulun muulle henkilökunnalle lukiolaisten kokemuksista yhteisöllisyydestä sekä kuinka he kokevat musiikin roolin yhteisöllisyydessä. Tutkimuksen tavoitteena on myös löytää perusteluja musiikin käyttämiselle yhteisöllisyyden kehittämiseksi/parantamiseksi muissakin yhteisöissä. Haluamme lisäksi lisätä tietoisuutta musiikin vaikutuksista yhteisöllisyyteen musiikkilukioissa.

Tutkimuksen kulku

Tutkimus toteutetaan e-lomakekyselynä, jonka toimitamme yhteyshenkilönämme toimivan koulun musiikkilehtorin kautta Kaustisen musiikkilukion opiskelijoille. Opiskelijat vastaavat kyselyyn tiistaina 23.01.2024 koulupäivän aikana. Tutkimukseen vastaamiseen menee noin 5-10 minuuttia aikaa. Tutkimuksessa on 26 väittämää/kysymystä.

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

Tutkimusaineiston keräys

Osallistujat vastaavat kyselyyn kyselylomakkeella nimettömästi. Kyselyssä tutkittavilta kerätään epäsuorina tunnistena ikä, opintolinja ja vuosikurssi.

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumisesta voi olla osallistujille välitöntä hyötyä. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää yhteisöllisen toiminnan kehittämiseen Kaustisen musiikkilukiossa. Tutkimuksen tuloksien perusteella voidaan suunnitella esimerkiksi välituntitoimintaa tai muuta vastaavaa yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa.

Tutkimuksessa käytettäviin menetelmiin ei liity terveydellisiä riskejä, sosiaalisia riskejä tai taloudellisia riskejä.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Tutkimuksessa kerättyä tietoa käsitellään luottamuksellisesti EU:n tietosuoja-asetuksen ja Suomen tietosuojalain edellyttämällä tavalla. Tietoja ei anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Kysely tehdään e-lomake-editorilla, johon tutkimukseen osallistujien vastaukset tallentuvat, kun he ovat lähettäneet vastauksensa. Tutkijat näkevät vastaukset e-lomake-editorista kirjautumalla vahvalla kaksivaiheisella tunnistuksella. Luomme valmiista tuloksista Excel-tiedoston analysointia varten ja säilytämme tiedostoa salasanalla lukitulla tietokoneella. Aineistoa pääsee käsittelemään vain tämän opinnäytetyön tekijät ja tarvittaessa opinnäytetyön ohjaaja. Kyselyssä ei tulla kysymään tarkempia henkilötietoja esimerkiksi osallistujan nimeä eli kysely on anonyymi. Muutamia taustatietokysymyksiä tulemme kysymään esimerkiksi vuosikurssia ja opintolinjaa, mutta niiden avulla ei voida tunnistaa yksittäisiä henkilöitä.

Henkilöiden yksityisyys turvataan tutkimusjulkaisuissa. Opinnäytetyön valmistuttua poistamme kyselyyn tulleet vastaukset ja kaiken muun materiaalin kyselyyn liittyen.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja osallistumisen tutkimukseen voi peruuttaa milloin tahansa. Kaustisen musiikkilukion opiskelijat saavat itse päättää osallistuvatko tutkimukseen. Mahdollinen osallistumisen peruuttaminen ei estä siihen asti kerättyjen tietojen käyttämistä tutkimuksessa. Vastausten lähettämisen jälkeen vastauksia ei voida enää muuttaa.

Yksityisyys tutkimusjulkaisuissa ja tutkimuksesta tiedottaminen

Opinnäytetyön teksti, kuvat ja taulukot ovat nimettömiä niin kuin kysely itsessäänkin. Yksittäisiä osallistujia ei voi tunnistaa tekstistä. Saatamme käyttää kyselyn avoimien kysymyksiä vastauksia sitaatteina eli suorina lainauksina tekstissä. Lopulliset tutkimustulokset selviävät valmiista opinnäytetyöstämme, jonka toimitamme myös Kaustisen musiikkilukiolle. Opinnäytetyö on luettavissa julkisesti verkossa.

Lisätiedot

Lisätietoja tutkimuksesta voi kysyä sähköpostitse tutkijoilta.

Tutkijoiden yhteystiedot

Sosionomiopiskelijat

Jonna Ahola & Fanny Ekola

Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK

jonna.ahola@tuni.fi fanny.ekola.@tuni.fi

Olen lukenut ylläolevan tutkimustiedotteen ja suostun osallistumaan tutkimukseen. *

Seuraava >>

Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa

Taustatiedot

1. Millä vuosikurssilla opiskelet?

- * 1. vuosikurssilla
 2. vuosikurssilla
 3. vuosikurssilla
 Muu

 Olen yleislinjalla, aikuislukiossa tai teen yhdistelmäopintoja.

2. Harrastatko laulamista tai jonkun soittimen soittamista?

- * Kyllä
 Ei

3. Oletko kotoisin Kaustiselta?

- * Kyllä, olen kotoisin Kaustiselta
 En, olen muuttanut Kaustiselle lukion vuoksi
 Muu

Jos valitsit muu, mikä?

<< Edellinen

Seuraava >>

Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiassa

Yhteisöllisyys

Yhteisöksi ymmärretään sellainen joukko ihmisiä, joita yhdistää tiettyyn paikkaan tai ympäristöön sekä samankaltaiseen tilanteeseen tai yhteisiin intresseihin liittyvä yhteenkuuluvuuden tunne. Yhteisöksi voi muodostua siis esimerkiksi perhe, kaveriporukka, asuinalue tai lukion opiskelijat. Yhteisöllisyyteen liittyy yhdessä olemista, yhteisön jäsenien välistä vuorovaikutusta ja yhteenkuulumisen tunteita. Kyselyn kysymykset koskevat Kaustisen musiikkilukion opiskelijayhteisöä.

Ohje: valitse vastausvaihtoehdoista yksi vastaus.

4. Koen kuuluvani lukioyhteisöön

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

5. Koen lukion yhteisöllisyyden olevan hyvä

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

6. Luotan muihin lukion opiskelijoihin

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

7. Oloni on turvallinen lukioyhteisössä

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

8. Koen, että voin olla aidosti oma itseni lukioyhteisössäni

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

9. Minun on helppo tulla toimeen muiden yhteisön jäsenten kanssa

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

10. Olen löytänyt saman henkisiä ihmisiä musiikkilukiosta

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

11. Kaustisen musiikkilukion yhteisöllisyys on tuonut elämäni jotain merkittävää, jonka uskon jäävän elämäni lukion jälkeenkin

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

12. Miten yhteisöllisyys käytännössä näkyy koulussasi? Minkälaisissa asioissa/tilanteissa huomaat yhteisöllisyyttä?

<< Edellinen

Seuraava >>

Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa

Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen

Ohje: valitse vastausvaihtoehdoista yksi vastaus.

13. Kuinka monessa eri bändi-, laulu- tai orkesterikokoonpanossa olet ollut mukana lukioaikana?

- En ole ollut kokoonpanoissa
- Yhdessä
- Useammassa kuin yhdessä

14. Musiikin kautta on helppo tutustua muihin opiskelijoihin

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

15. Musiikin harrastaminen on saattanut minut sosiaalisiin tilanteisiin

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

16. Olen tutustunut lukiossa muihin opiskelijoihin, joilla on samanlainen musiikkimaku kuin minulla

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

17. Olen saanut merkittäviä ihmissuhteita lukiossa musiikkiharrastusten tai muun musiikkitoiminnan kautta

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

18. Koen yhteisöllisyyden tunnetta lukion bändi-illoissa ja konserteissa

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

19. Kuorotoiminta, bänditoiminta, musikaaliharjoitukset yms. lisäävät mielestäni lukion yhteisöllisyyttä

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

20. Koen esiintymisen lukion tapahtumissa turvallisena kokemuksena

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

21. Koen, että lukioyhteisössä on turvallinen ilmapiiri tunteiden ilmaisemiseen musiikin avulla

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

Ohje: valitse seuraavissa kohdissa kaikki vaihtoehdot, jotka koet sopivan väitteeseen.

22. Musiikin avulla pystyn... (Valitse kaikki vaihtoehdot, jotka koet väittämään sopivaksi)

- Ilmaisemaan mielipiteitäni
- Tutustumaan muihin yhteisön jäseniin
- Rentoutumaan
- Ilmaisemaan tunteitani
- Olemaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- Käsittelemään tunteitani
- Lisäämään kanssakäymistäni muiden yhteisön jäsenien kanssa
- Muu

Jos valitsit muu, mikä?

23. Mitkä asiat koet yhdistävän yhteisösi jäseniä? (Valitse kaikki vaihtoehdot, jotka koet väittämään sopivaksi)

- Samat mielenkiinnon kohteet
- Musiikki
- Opiskelu
- Elämäntilanne
- Koulun konsertit ja muut esiintymiset
- Muu

Jos valitsit muu, mikä?

Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiassa

Kehittäminen

Ohje: valitse vastausvaihtoehdoista yksi vastaus.

24. Koen, että lukiossa järjestetään tarpeeksi musiikillista yhteistoimintaa

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

25. Toivoisitko lisää yhteistoimintaa lukioarkeen? Minkälaista yhteistoimintaa toivoisit?
?

26. Mikä on parasta teidän lukioyhteisössänne?

<< Edellinen

Seuraava >>

Kiitos, kun vastasit tutkimukseemme!

Liite 2. Tutkimustiedote

Musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa

Olemme tekemässä opinnäytetyötutkimusta aiheenamme musiikin vaikutus yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa. Teemme tutkimuksen yhteistyössä Kaustisen musiikkilukion kanssa. Pyydämme opiskelijoita osallistumaan tutkimukseemme, jossa tutkimme vaikuttaako musiikki yhteisöllisyyteen musiikkilukiossa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia vaikuttaako musiikki yhteisöllisyyteen musiikkilukioissa. Tutkimuksellamme pyrimme tuomaan hyödyllistä tietoa Kaustisen musiikkilukion opettajille ja koulun muulle henkilökunnalle lukiolaisten kokemuksista yhteisöllisyydestä sekä kuinka he kokevat musiikin roolin yhteisöllisyydessä. Tutkimuksen tavoitteena on myös löytää perusteluja musiikin käyttämiselle yhteisöllisyyden kehittämiseksi/parantamiseksi muissakin yhteisöissä. Haluamme lisäksi lisätä tietoisuutta musiikin vaikutuksista yhteisöllisyyteen musiikkilukioissa.

Tutkimuksen kulku

Tutkimus toteutetaan e-lomakekyselynä, jonka toimitamme yhteyshenkilönämme toimivan koulun musiikkilehtorin kautta Kaustisen musiikkilukion opiskelijoille. Opiskelijat vastaavat kyselyyn tiistaina 23.01.2024 koulupäivän aikana. Tutkimukseen vastaamiseen menee noin 5–10 minuuttia aikaa. Tutkimuksessa on 26 väittämää/kysymystä.

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

Tutkimusaineiston keräys

Osallistujat vastaavat kyselyyn kyselylomakkeella nimettömästi. Kyselyssä tutkitavilta kerätään epäsuorina tunnistena ikä, opintolinja ja vuosikurssi.

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumisesta voi olla osallistujille välitöntä hyötyä. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää yhteisöllisen toiminnan kehittämiseen Kaustisen musiikkilukiossa. Tutkimuksen tuloksien perusteella voidaan suunnitella esimerkiksi välituntitoimintaa tai muuta vastaavaa yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa.

Tutkimuksessa käytettäviin menetelmiin ei liity terveydellisiä riskejä, sosiaalisia riskejä tai taloudellisia riskejä.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Tutkimuksessa kerättyä tietoa käsitellään luottamuksellisesti EU:n tietosuojasetuksen ja Suomen tietosuojalain edellyttämällä tavalla. Tietoja ei anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Kysely tehdään e-lomake-editorilla, johon tutkimukseen osallistujien vastaukset tallentuvat, kun he ovat lähettäneet vastauksensa. Tutkijat näkevät vastaukset e-lomake-editorista kirjautumalla vahvalla kaksivaiheisella tunnistuksella. Luomme valmiista tuloksista Excel-tiedoston analysointia varten ja säilytämme tiedostoa salasanalla lukitulla tietokoneella. Aineistoa pääsee käsittelemään vain tämän opinnäytetyön tekijät ja tarvittaessa opinnäytetyön ohjaaja. Kyselyssä ei tulla kysymään tarkempia henkilötietoja esimerkiksi osallistujan nimeä eli kysely on anonyymi. Muutamia taustatietokysymyksiä tulemme kysymään esimerkiksi vuosikurssia ja opintolinjaa, mutta niiden avulla ei voida tunnistaa yksittäisiä henkilöitä.

Henkilöiden yksityisyys turvataan tutkimusjulkaisuissa. Opinnäytetyön valmistuttua poistamme kyselyyn tulleet vastaukset ja kaiken muun materiaalin kyselyyn liittyen.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja osallistumisen tutkimukseen voi peruuttaa milloin tahansa. Kaustisen musiikkilukion opiskelijat saavat itse päättää osallistuvatko tutkimukseen. Mahdollinen osallistumisen peruuttaminen ei estä siihen asti kerättyjen tietojen käyttämistä tutkimuksessa. Vastausten

lähettämisen jälkeen vastauksia ei voida enää muuttaa.

Yksityisyys tutkimusjulkaisuissa ja tutkimuksesta tiedottaminen

Opinnäytetyön teksti, kuviot ja taulukot ovat nimettömiä niin kuin kysely itsessäänkin. Yksittäisiä osallistujia ei voi tunnistaa tekstistä. Saatamme käyttää kyselyn avoimien kysymyksien vastauksia sitaatteina eli suorina lainauksina tekstissä. Lopulliset tutkimustulokset selviävät valmiista opinnäytetyöstämme, jonka toimitamme myös Kaustisen musiikkilukiolle. Opinnäytetyö on luettavissa julkisesti verkossa.

Lisätiedot

Lisätietoja tutkimuksesta voi kysyä sähköpostitse tutkijoilta.

Tutkijoiden yhteystiedot

Jonna Ahola

Sosionomiopiskelija

Tampereen ammattikorkeakoulu

jonna.ahola@tuni.fi

Fanny Ekola

Sosionomiopiskelija

Tampereen ammattikorkeakoulu

fanny.ekola.@tuni.fi